

ОДИТЕН ДОКЛАД

№ 0600100524

за извършен одит на отчета за изпълнението на бюджета на държавното обществено осигуряване за 2023 г.

Настоящият окончателен одитен доклад е приет с Решение № 288 от 03.09.2024 г.
на Сметната палата (Протокол № 31)

СЪДЪРЖАНИЕ

СПИСЪК НА СЪКРАЩЕНИЯТА	3
Част първа.....	4
Част втора.....	6
1. Основание за извършване на одита	6
2. Информация за одитираната организация	6
3. Одитиран период.....	7
4. Предмет на одита	7
5. Цели на одита	7
6. Обхват на одита.....	7
7. Критерии за оценка.....	7
8. Одитни стандарти, приложими при одита	7
Част трета.....	8
I. Изготвяне, утвърждаване и представяне на отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2023 г.....	8
II. Структура и съдържание на отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2023 г.....	8
III. Изпълнение на бюджета на ДОО за 2023 г.....	10
1. По Раздел „Приходи и трансфери - всичко“.....	10
2. По Раздел „Разходи и трансфери - всичко“	14
3. Тенденция на приходите, разходите и трансферите, съгласно отчетите за изпълнението на ЗБДОО за периода 2021 г. – 2023 г.	21
4. По раздел „Финансиране“	23
5. По раздел „Дефицит/Излишък“	24
Част четвърта	25
Част пета.....	26
Част шеста	27
ОПИС НА ОДИТНИТЕ ДОКАЗАТЕЛСТВА.....	27
С Т А Н О В И Щ Е	30
НА СМЕТНАТА ПАЛАТА.....	30

СПИСЪК НА СЪКРАЩЕНИЯТА

Съкращение	Пълно наименование
АЗ	Агенция по заетостта
БВП	Брутен вътрешен продукт
ДБ	Държавен бюджет
ДДС	Данък върху добавената стойност
ДОО	Държавно обществено осигуряване
ЕИБ	Европейска инвестиционна банка
ЕС	Европейски съюз
ЕЦБ	Европейската централна банка
ЗБДОО	Закон за бюджета на ДОО
ЗНЗ	Закон за насърчаване на заетостта
ЗПФ	Закон за публичните финанси
ЗФУКПС	Закон за финансовото управление и контрол в публичния сектор
КСО	Кодекс за социално осигуряване
МЗ	Министерство на здравеопазването
МСВОИ	Международни стандарти на върховните одитни институции
МТС	Министерство на транспорта и съобщенията
МТСП	Министерство на труда и социалната политика
МФ	Министерство на финансите
НАП	Национална агенция за приходите
НПОС	Наредба за пенсиите и осигурителния стаж
НЗОК	Национална здравноосигурителна каса
НОИ	Национален осигурителен институт
ПЗР	Преходни и заключителни разпоредби
ПМС	Постановление на Министерски съвет
СЕС	Средства от Европейския съюз
СФУК	Система за финансово управление и контрол
ТП	Териториално поделение
ЦБ	Централен бюджет
ЦУ	Централно управление

Част първа РЕЗЮМЕ

Извършен е одит на отчета за изпълнението на бюджета на държавното обществено осигуряване (ДОО) за периода от 01.01.2023 г. до 31.12.2023 г. в Националния осигурителен институт (НОИ).

Одитиран обект е отчета за изпълнението на бюджета на ДОО и състоянието на системите за финансово управление и контрол (СФУК) в изследваните процеси, съгласно обхвата на одита¹, които са оценени спрямо изискванията на правната рамка.

При одита е установено:

Спазени са процедурите и сроковете по изготвяне, утвърждаване и представяне на отчета в Сметната палата и в Народното събрание.

По структура и показатели отчетът за изпълнението на бюджета на ДОО за 2023 г. съответства на Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване (ЗБДОО) за 2023 г. В отчета са посочени получени трансфери, разходи и предоставени трансфери, непредвидени в закона, които са в съответствие с действащото законодателство и са отчетени вярно.

Осигурителните приходи по бюджета на ДОО за 2023 г. са повече със 124 362,4 хил. лв. (изпълнение 101,1 на сто от планираните), което се дължи основно на преизпълнение на приходите от осигурителни вноски от работодатели и осигурени лица.

Отчетените неданъчни приходи са с 37 115,6 хил. лв. повече от планираните – 149 090,0 хил. лв., което се дължи основно на постъпилите в по-голям размер приходи от прехвърлени/ акумулирани средства от осигурителни вноски от пенсионноосигурителните дружества във фондовете на ДОО – „Пенсии“ и „Пенсии за лицата по чл. 69“.

Получените допълнителни трансфери от държавния бюджет (ДБ) за покриване на недостига от средства са изпълнени 94,9 на сто спрямо уточнения план² – 10 305 226,4 хил. лв.

Получените по бюджета на ДОО трансфери от Министерството на труда и социалната политика (МТСП) по програми за осигуряване на заетост и трансфери за поети осигурителни вноски и данъци, не са предвидени в ЗБДОО за 2023 г., но са в изпълнение на действащото законодателство.

Разходите, планирани в ЗБДОО за 2023 г., са в размер на 21 794 046,5 хил. лв., но в резултат на извършени законосъобразни промени по бюджета, уточненият план³ на разходите е 21 873 913,4 хил. лв. Отчетените общо разходи са 21 609 512,3 хил. лв., или 98,8 на сто спрямо уточнения план, което се дължи основно на направените по-малко разходи за пенсии, за социални помощи и обезщетения и за програми, дейности и служби по социално осигуряване, подпомагане и заетостта.

Отчетените разходи за пенсии са със 116 923,5 хил. лв. (0,6 на сто) по-малко от планираните средства, съгласно уточнения план – 19 240 164,5 хил. лв.

¹ Изготвяне, утвърждаване и представяне на отчета за изпълнение на бюджета на ДОО за 2023 г.; Структура и съдържание на отчета за изпълнение на бюджета на ДОО за 2023 г.; Изпълнение на бюджета на ДОО за 2023 г.

² С ПМС № 142 от 13.09.2023 г. е одобрен допълнителен трансфер по бюджета на държавното обществено осигуряване за увеличаване на разходите за персонал на НОИ за 2023 г., в размер на 7 830,0 хил. лв.; с ПМС № 277 от 13.12.2023 г. е одобрен допълнителен трансфер в размер на 72 000,0 хил. лв. по бюджета на държавното обществено осигуряване за 2023 г., във връзка с т. 1 от Решение № 269 на Министерския съвет от 2023 г. за еднократно изплащане на допълнителна сума в размер на 70 лв. на пенсионери, които получават пенсия без добавките и компенсациите към нея за април 2023 г. в размер до 504,00 лв. включително; с ПМС № 119 от 31.08.2023 г. и ПМС № 295 от 13.12.2023 г. са одобрени допълнителни трансфери от централния бюджет за разплащане на извършените разходи по предоставените дейности и услуги на правоимащите лица по чл. 16 от Закона за военноинвалидите и военнопострадалите, в общ размер на 36,9 хил. лв.

³ виж реф. № 2

Разходите за пенсии за сметка на ДОО са по-малко със 100 681,7 хил. лв. спрямо уточнения план – 18 888 627,6 хил. лв.⁴ Отчетените разходи за пенсии за сметка на ДБ са с 13 367,6 хил. лв. (3,9 на сто) по-малко от планираните 346 536,9 хил. лв.

При изследваната тенденция на приходите, разходите и трансферите за периода 2021 г. – 2023 г., е установено, че разходите за пенсии⁵, за всяка от годините, са в по-голям абсолютен размер спрямо приходите от осигурителни вноски⁶. Наблюдава се увеличаващ се темп на нарастване на приходите от осигурителни вноски⁷ и увеличаващ се темп на нарастване на разходите за пенсии⁸. Плаваща е тенденцията по отношение на участието на държавата във финансирането на част от осигурителните разходи през периода, тъй като държавата увеличава през 2021 г. финансирането на разходите за пенсии, социални помощи и обезщетения и дейности за осигуряване на заетост, с оглед подпомагане на засегнатите от пандемията на COVID-19 сектори и лица, след което, през 2022 г., финансирането намалява, а през 2023 г. се увеличава, поради нарастване на разходите за пенсии и социални помощи и обезщетения.

Разходите за социални помощи и обезщетения са по-малко със 141 681,9 хил. лв. (5,7 на сто), в резултат на изплатените по-малко: парични обезщетения за временна неработоспособност за гледане на болен член от семейството; парични обезщетения за временна неработоспособност поради трудова злополука и професионална болест; парични обезщетения за трудоустрояване при временно намалена работоспособност; парични обезщетения при бременност и раждане, отглеждане на дете до 2-годишна възраст, осиновяване на дете до 5-годишна възраст и за отглеждане на дете до 8-годишна възраст от бащата (осиновителя); парични обезщетения за безработица; помощи за профилактика и рехабилитация.

Към 31.12.2023 г. общият размер на дължимите суми за надвзети пенсии е нараснал спрямо същия период на предходната година, което се дължи на извършените и отчетени повече разходи по показателя „Пенсии“ през 2023 г. спрямо 2022 г. Общият размер на надвзетите парични обезщетения за временна неработоспособност и надвзетите обезщетения за безработица към 31.12.2023 г. е увеличен спрямо предходната година, което се дължи на нарастването на разходите за социални помощи и обезщетения през 2023 г. спрямо 2022 г.

Предоставените трансфери по бюджета на ДОО – „Трансфер за профилактика и рехабилитация на правоимащи лица към бюджетни организации“ и „Трансфер между бюджет и СЕС“, непредвидени в ЗБДОО за 2023 г., са отчетени законосъобразно.

В отчета за изпълнението на бюджета на ДОО е отчетен излишък, в размер на 15 972,7 хил. лв., като за 2023 г. не е планиран дефицит (излишък) по бюджета на ДОО.

Отчетените дефицити по бюджетите на фондовете „Пенсии“, „Пенсии за лицата по чл. 69“, „Общо заболяване и майчинство“ и „Безработица“ са покрити с излишъците по фондовете „Пенсии, несвързани с трудова дейност“, „Трудова злополука и професионална болест“ и бюджета на НОИ.

През одитирания период в НОИ има утвърдени вътрешни актове за изграждане на СФУК в изследваните процеси.

Въведените с вътрешните правила контроли са ефективни и са прилагани последователно през целия одитиран период. Системата за финансовото управление и контрол е осигурила съответствие на изследваните процеси с изискванията на правната рамка.

⁴ с включена еднократната допълнителна сума към пенсиите

⁵ с най-голям относителен дял в общия размер на разходите

⁶ с най-голям относителен дял в общия размер на приходите

⁷ с 12,4 на сто през 2022 г. спрямо 2021 г. и с 13,9 на сто през 2023 г. спрямо 2022 г. (нарастване с 1,5 на сто)

⁸ с 9,7 на сто през 2022 г. спрямо 2021 г. и с 22,3 на сто през 2023 г. спрямо 2022 г. (нарастване с 12,6 на сто)

Част втора ВЪВЕДЕНИЕ

1. Основание за извършване на одита

Настоящият одит е извършен на основание чл. 5, ал. 1, т. 4, във връзка с чл. 6, ал. 5 и чл. 38, ал. 1 от Закона за Сметната палата, одитна задача № 363 от Програмата за одитната дейност на Сметната палата за 2024 г. и в изпълнение на Заповед № ОД-06-01-005 от 27.05.2024 г. на Тошко Тодоров, заместник-председателя на Сметната палата.

2. Информация за одитираната организация

Държавната политика по ДОО се разработва, координира и провежда от министъра на труда и социалната политика. Националният осигурителен институт управлява държавното обществено осигуряване и изпълнява бюджета на ДОО. Годишният отчет за изпълнението на бюджета на ДОО се изготвя от НОИ и се внася от управителя му в Народното събрание за приемане едновременно с отчета за изпълнение на държавния бюджет за съответната година.

Разходите на общественото осигуряване се покриват от: осигурителни вноски, които се събират от Националната агенция за приходите (НАП); постъпления от глоби, санкции, наказателни лихви и други неданъчни приходи, като набраните средства не се капитализират; трансфери от държавния бюджет.

Националният осигурителен институт е юридическо лице със седалище гр. София. Първостепенен разпоредител с бюджета на ДОО е управителят на НОИ, а второстепенни разпоредители в териториалните поделения (ТП) на НОИ са техните директори. Контрол върху дейността на НОИ се осъществява от Надзорния съвет на НОИ.

Органи на управление на НОИ са Надзорният съвет, управителят и подуправителят. Надзорният съвет е съставен от представители на държавата и на национално представените работодателски и синдикални организации.

Към 31.12.2023 г. Надзорният съвет се състои от 20 членове⁹, определени в съответствие с изискванията на чл. 35, ал. 1 от Кодекса за социално осигуряване (КСО).¹⁰

Националният осигурителен институт се състои от централно управление (ЦУ) и териториални поделения (ТП).

Към 31.12.2023 г. ЦУ на НОИ осъществява дейността си чрез 15 дирекции, 38 отдела и инспекторат. Дейността на ТП на НОИ се осъществява чрез 3 дирекции, 98 отдела и 185 сектора.¹¹

Към 31.12.2023 г. общият брой на реално заетите служители по основен щат е 3 333, в т.ч. 2 745 по служебно правоотношение и 588 по трудово правоотношение, като незаетите щатни бройки са 134.¹²

През одитирания период управител на НОИ е Ивайло Иванов, а подуправител е Весела Караиванова-Начева. Отговорност за управленските решения по смисъла на чл. 6, ал. 1 от

⁹ Одитно доказателство № 3

¹⁰ чл. 35, ал. 1 от КСО „Надзорният съвет се състои от по един представител на всяка от представителните организации на работниците и служителите и на работодателите, признати съгласно Кодекса на труда и равен на тях брой представители, определени от Министерския съвет, един от които задължително е заместник изпълнителен директор на Националната агенция за приходите.“

¹¹ Съгласно Правилника за организацията и дейността на Националния осигурителен институт (обн., ДВ, бр. 8 от 28.01.2014 г., в сила от 1.01.2014 г., ..., посл. изм., ДВ, бр. 38 от 28.04.2023 г., в сила от 1.05.2023 г.); Одитно доказателство № 2

¹² Съгласно Правилника за организацията и дейността на Националния осигурителен институт (обн., ДВ, бр. 8 от 28.01.2014 г., в сила от 1.01.2014 г.,..., посл. изм. ДВ, бр. 38 от 28.04.2023 г., в сила от 1.05.2023 г.) общата численост на персонала на НОИ е 3 467 бр.; Одитни доказателства № 1 и № 16

Закона за финансово управление и контрол в публичния сектор за одитирания период носи Ивайло Иванов, в качеството си на управител на НОИ.¹³

3. Одитиран период

Одитираният период е от 01.01.2023 г. до 31.12.2023 г.

4. Предмет на одита

Предмет на одита е отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2023 г.

Отчетът за изпълнението на бюджета на ДОО се изготвя от НОИ¹⁴, утвърждава се от Надзорния съвет на НОИ и се внася от управителя на НОИ в Народното събрание. Представя се в Сметната палата за изготвяне на доклад със становище, които се внасят в Народното събрание.

За одитирания период размерът на отчетените приходи и трансфери в отчета за изпълнение на бюджета на ДОО за 2023 г. възлиза на 21 641 431,9 хил. лв., а на разходите и трансферите – 21 625 459,2 хил. лв.

5. Цели на одита

5.1. Да се оцени степента на съответствие на отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2023 г. с изискванията на правната рамка.

5.2. Да се оцени състоянието на СФУК в изследваната област.

6. Обхват на одита

Одитната задача обхваща:

6.1. Изготвяне, утвърждаване и представяне на отчета за изпълнение на бюджета на ДОО за 2023 г.

6.2. Структура и съдържание на отчета за изпълнение на бюджета на ДОО за 2023 г.

6.3. Изпълнение на бюджета на ДОО за 2023 г.

В обхвата на одита не са предвидени ограничения.

7. Критерии за оценка

При одита на отчета за изпълнение на бюджета на ДОО за 2023 г. са приложени следните критерии за оценка:

7.1. Съответствие на процеса по изготвяне, утвърждаване и представяне на отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2023 г. с изискванията на правната рамка.

7.2. Съответствие на структурата и съдържанието на отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2023 г. с изискванията на правната рамка.

7.3. Съответствие на изпълнението на бюджета на ДОО за 2023 г. с изискванията на правната рамка.

7.4. Съответствие на СФУК с изискванията на правната рамка.

8. Одитни стандарти, приложими при одита

Одитът е изпълнен в съответствие с Рамката за професионални становища на Комитета за одитни стандарти на Международната организация на Върховните одитни институции - ИНТОСАЙ, Международни стандарти на върховните одитни институции (МСВОИ) 100 Основни принципи на одита в публичния сектор, МСВОИ 400 Основни принципи на одита за съответствие и МСВОИ 4000 Стандарт за одит за съответствие.

¹³ Одитно доказателство № 4

¹⁴ Структурните звена, имащи основно отношение към изготвянето на отчета за изпълнението на ДОО, са дирекции „Финансово-счетоводна дейност“, „Анализ, планиране и прогнозиране“, „Пенсии“ и „Осигуряване и краткосрочни плащания“

Част трета КОНСТАТАЦИИ

I. Изготвяне, утвърждаване и представяне на отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2023 г.

Проектът на отчет за изпълнението на бюджета на ДОО за 2023 г. е изготвен от НОИ на основата на: подадения от дирекция „Финансово-счетоводна дейност“ към НОИ отчет за касовото изпълнение на бюджета на ДОО по фондове; касовия отчет за приходите от осигурителни вноски, изготвен от НАП; касовия отчет за приходите от централизирано превеждани осигурителни вноски за бюджетните организации, изготвен от Министерството на финансите (МФ) и касовия отчет за приходите от осигурителните вноски на служителите на Националната здравноосигурителна каса (НЗОК), при спазване на изискванията на вътрешните правила.¹⁵

От подуправителя¹⁶ на НОИ е внесен доклад и отчет за изпълнението на бюджета на ДОО за 2023 г. в Надзорния съвет на НОИ за утвърждаване, съгласно чл. 37, ал. 5, т. 3, б. „б“ от КСО. Отчетът за изпълнението на бюджета на ДОО е придружен с: отчет на консолидиран бюджет на ДОО за 2023 г. – изпълнение по месеци и тримесечия; статистически отчет и демографски, икономически и натурални показатели за изпълнението на консолидирания бюджет на ДОО за 2023 г.¹⁷

Отчетът за изпълнението на бюджета на ДОО за 2023 г. е утвърден на 14.05.2024 г. от Надзорния съвет на НОИ, в съответствие с изискването на чл. 36, ал. 1, т. 2 от КСО.¹⁸

Утвърденият отчет е внесен в Сметната палата на 21.05.2024 г. при спазване на седемдневния срок по чл. 56, ал. 1 от Закона за Сметната палата.¹⁹

В съответствие с изискванията²⁰ на КСО, годишният отчет за изпълнението на бюджета на ДОО за 2023 г. е внесен от подуправителя²¹ на НОИ в Народното събрание за приемане.²²

Процедурите по изготвянето, утвърждаването и представянето на отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2023 г. от НОИ са в съответствие с нормативните изисквания.

II. Структура и съдържание на отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2023 г.

1. Представеният отчет включва изпълнението на консолидирания бюджет на ДОО, бюджетите на фондовете по чл. 18 от КСО - „Пенсии“, „Пенсии за лицата по чл. 69“, „Пенсии, несвързани с трудова дейност“, „Трудова злополука и професионална болест“, „Общо заболяване и майчинство“ и „Безработица“, както и бюджета на НОИ.

Отчетът за изпълнението на бюджета на ДОО за 2023 г. е изготвен съгласно структурата и показателите, определени в ЗБДОО за 2023 г. В Раздел „Приходи и трансфери - всичко“ са включени получените приходи, отчетени по показателите, предвидени в ЗБДОО за 2023 г. и получените трансфери. В Раздел „Разходи и трансфери – всичко“ са включени извършените разходи, отчетени по показатели и предоставените от бюджета на ДОО трансфери за други

¹⁵ Одитни доказателства №№ 5, 6 и 11

¹⁶ изпълняващ функциите на управител по смисъла на чл. 37, ал. 3, изр. първо от КСО

¹⁷ Одитно доказателство № 8

¹⁸ Одитно доказателство № 8

¹⁹ Одитно доказателство № 8

²⁰ чл. 31, ал. 1 от КСО

²¹ изпълняващ функциите на управител по смисъла на чл. 37, ал. 3, изр. първо от КСО

²² Одитно доказателство № 9

бюджети. Отчетено е и финансирането на бюджета по съответните показатели, както и дефицита/излишъка по съответните фондове.

Отчетените приходи, разходи и трансфери по бюджетите на осигурителните фондове и по бюджета на НОИ отговарят по характер на нормативно определените в КСО.²³

2. В отчета за изпълнение на бюджета на ДОО за 2023 г. са посочени показатели, които не са предвидени в ЗБДОО за 2023 г., но са в изпълнение на действащи нормативни актове²⁴, както следва:

2.1. По Раздел „Приходи и трансфери - всичко“

2.1.1. По показателя **„Трансфери от МТСП по програми за осигуряване на заетост“** са отчетени средства съгласно сключени договори по програми за насърчаване на заетостта между Агенцията по заетостта (АЗ) и НОИ²⁵, които са в съответствие с параграф 1 от Преходните и заключителни разпоредби (ПЗР) на ЗБДОО за 2023 г.²⁶

2.1.2. По показателя **„Трансфери за поети осигурителни вноски и данъци“** са отчетени средства за данъци върху доходите на физическите лица²⁷ и са във връзка със схемата на централизирано разплащане на осигурителните вноски и данъци по чл. 159 от Закона за публичните финанси (ЗПФ).²⁸

2.2. По Раздел „Разходи и трансфери – всичко“

2.2.1. По показателя **„Други програми и дейности за осигуряване на заетост“** са отчетени средства, които са възстановени разходи за неправомерно изплатени компенсации/средства на работодатели с цел запазване на заетостта на работниците и служителите при извънредното положение, във връзка с пандемията от COVID-19.

2.2.2. По показателя **„Програми за временна заетост“** са отчетени като разход средства, които са в изпълнение на сключени договори²⁹ между НОИ и АЗ на основание чл. 30б, ал. 1, т. 2 от Закона за насърчаване на заетостта (ЗНЗ) и са в съответствие с параграф 1 от ПЗР на ЗБДОО за 2023 г.

2.2.3. По показателя **„Други служби и дейности по социално осигуряване, подпомагане и заетостта“** изразходваните средства са за предоставените дейности и услуги на правоимащите лица по чл. 16 от Закона за военноинвалидите и военнопострадалите (за профилактика и рехабилитация), и са отчетени в съответствие с разпоредбата на параграф 1 от ПЗР на ЗБДОО за 2023 г.³⁰

2.2.4. По показателя **„Трансфер за профилактика и рехабилитация на правоимащи лица към бюджетни организации“** са отчетени в съответствие с чл. 114, ал. 1 от ЗПФ и параграф 1 от ПЗР на ЗБДОО за 2023 г., предоставени средства по сключени договори с бюджетни организации за изпълнение на дейността по профилактика и рехабилитация за 2023 г.³¹

²³ чл.чл. 20 – 26б от КСО; Одитни доказателства № 8 и № 10

²⁴ Одитни доказателства № 8 и № 10

²⁵ чл. 30б, ал. 1, т. 2 от Закона за насърчаване на заетостта

²⁶ Одитно доказателство № 12

²⁷ попадат в обхвата на § 25, ал. 4 от ЗДБРБ за 2013 г., съгласно т. 14 от указание на Дирекция „Държавно съкровище“ на МФ - ДДС № 16/27.12.2012 г.

²⁸ Одитно доказателство № 12

²⁹ Одитни доказателства № 12 и № 19

³⁰ Одитно доказателство № 12

³¹ Одитни доказателства № 12 и № 15

2.2.5. По показателя „Трансфер между бюджет и СЕС“ са отразени средства от предоставени/възстановени трансфери от предходен период по изпълнението на европейски проекти.^{32,33}

3. Спазена е разпоредбата на параграф 2 от ПЗР на ЗБДОО за 2023 г., като не е формиран общ резерв на фондовете по чл. 18 от КСО.

Отчетът за изпълнението на бюджета на ДОО за 2023 г. съответства на структурата и показателите на ЗБДОО за 2023 г.

Отчетените непредвидени в ЗБДОО за 2023 г. получени трансфери, разходи и предоставени трансфери, са в изпълнение на действащото законодателство.

III. Изпълнение на бюджета на ДОО за 2023 г.

1. По Раздел „Приходи и трансфери - всичко“

В отчета за изпълнението на консолидирания бюджет на ДОО за 2023 г. са отчетени **общо приходи и трансфери** в размер на 21 641 431,9 хил. лв., които са 98,9 на сто от уточнения план – 21 881 313,4 хил. лв.³⁴

Съгласно ЗБДОО за 2023 г. **приходите по бюджета на ДОО** включват „Осигурителни приходи“, „Неданъчни приходи“ и „Внесени данък добавена стойност (ДДС) и други данъци върху продажбите“.

В осигурителните приходи се включват приходите от осигурителни вноски.

Неданъчните приходи включват: „Приходи и доходи от собственост“, „Глоби, санкции и наказателни лихви“ и „Други приходи“.

Приходите по показателя „Внесен ДДС и други данъци върху продажбите“ се формират от начисления ДДС върху приходите и доходите от собственост.

Планираните приходи със ЗБДОО за 2023 г. и тяхното изпълнение, отразено в отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2023 г., е както следва:

³² ОП „Добро управление“ – проект BG05SFOP001-1.008 „Развитие и въвеждане на Институционалната архитектура на НОИ за приоритетни процеси, свързани с пенсиите и предоставяне на електронни административни услуги“; ОП „Добро управление“ – проект BG05SFOP001-1.020 „Развитие и въвеждане на архитектурата на НОИ за процесите, свързани с парични обезщетения, помощи и гарантирани вземания“; ОП „Добро управление“ – проект BG05SFOP001-1.024-0001 „Изграждане на национално решение за електронен обмен на социалноосигурителна информация EESSI“.

³³ Одитно доказателство № 12

³⁴ С ПМС № 142 от 13.09.2023 г. е одобрен допълнителен трансфер по бюджета на държавното обществено осигуряване за увеличаване на разходите за персонал на НОИ за 2023 г. в размер на 7 830,0 хил. лв.; с ПМС № 277 от 13.12.2023 г. е одобрен допълнителен трансфер в размер на 72 000,0 хил. лв. по бюджета на държавното обществено осигуряване за 2023 г., във връзка с т. 1 от Решение № 269 на Министерския съвет от 06.04.2023 г. за еднократно изплащане на допълнителна сума в размер на 70 лв. на пенсионери, които получават пенсия без добавките и компенсациите към нея за април 2023 г. в размер до 504,00 лв. включително; с ПМС № 119 от 31.08.2023 г. и ПМС № 295 от 13.12.2023 г. са одобрени допълнителни трансфери от централния бюджет за разплащане на извършените разходи по предоставените дейности и услуги на правоимащите лица по чл. 16 от Закона за военноинвалидите и военнопострадалите, в общ размер на 36,9 хил. лв.; Одитни доказателства №№ 8, 16 и 17

(хил. лв.)

ПОКАЗАТЕЛИ	ЗБДОО за 2023 г.	Уточнен план ³⁵	Отчет	Изпълнени е спрямо ЗБДОО за 2023 г. (к.4 – к.3)	Изпълнение в % (к.4/к.3)
1	2	3	4	5	6
1. Осигурителни приходи	11 080 450,0	11 080 450,0	11 204 812,4	124 362,4	101,1
1.1. Осигурителни вноски	11 080 450,0	11 080 450,0	11 204 812,4	124 362,4	101,1
2. Неданъчни приходи	149 090,0	149 090,0	186 205,6	37 115,6	124,9
2.1. Приходи и доходи от собственост	5 600,0	5 600,0	7 386,8	1 786,8	131,9
2.2. Глоби, санкции и наказателни лихви	27 260,0	27 260,0	26 075,5	-1 184,5	95,7
2.3. Други приходи	116 230,0	116 230,0	152 743,3	36 513,3	131,4
3. Внесени ДДС и други данъци върху продажбите	-1 040,0	-1 040,0	-1 186,0	-146	114,0
Общо приходи без получените трансфери – т. 1, т. 2 и т. 3	11 228 500,0	11 228 500,0	11 389 832,0	161 332,0	101,4
4. Получени трансфери от централния бюджет за държавното обществено осигуряване	347 587,0	347 587,0	461 325,3	113 738,3	132,7
5. Получени допълнителни трансфери от централния/ държавния бюджет за покриване на недостига от средства	10 225 359,5	10 305 226,4³⁶	9 783 059,2	-522 167,2	94,9
6. Трансфери от МТСП по програми за осигуряване на заетост	-	-	194,4	194,4	
7. Трансфери за поети осигурителни вноски и данъци	-	-	7 021,0	7 021,0	

³⁵ Одитни доказателства № 12 и № 13

³⁶ С ПМС № 142 от 13.09.2023 г. е одобрен допълнителен трансфер по бюджета на държавното обществено осигуряване за увеличаване на разходите за персонал на НОИ за 2023 г. в размер на 7 830,0 хил. лв.; с ПМС № 277 от 13.12.2023 г. е одобрен допълнителен трансфер в размер на 72 000,0 хил. лв. по бюджета на държавното обществено осигуряване за 2023 г., във връзка с т. 1 от Решение № 269 на Министерския съвет от 06.04.2023 г. за еднократно изплащане на допълнителна сума в размер на 70 лв. на пенсионери, които получават пенсия без добавките и компенсациите към нея за април 2023 г. в размер до 504,00 лв. включително; с ПМС № 119 от 31.08.2023 г. и ПМС № 295 от 13.12.2023 г. са одобрени допълнителни трансфери от централния бюджет за разплащане на извършените разходи по предоставените дейности и услуги на правоимащите лица по чл. 16 от Закона за военноинвалидите и военнопострадалите в общ размер на 36,9 хил. лв.; Одитни доказателства № 12 и № 13

Общо получени трансфери – т. 4, т. 5, т. 6 и т. 7	10 572 946,5	10 652 813,4	10 251 599,9	-401 213,5	96,2
Общо приходи, в т.ч. и получени трансфери от ЦБ/ДБ	21 801 446,5	21 881 313,4	21 641 431,9	-239 881,5	98,9

Общо събраните приходи (без получените трансфери) са в размер на 11 389 832,0 хил. лв., при планирани за 2023 г. – 11 228 500,0 хил. лв., или изпълнение 101,4 на сто.

1.1. Отчетените осигурителни приходи през 2023 г. са в размер на 11 204 812,4 хил. лв., които са от осигурителни вноски, и представляват 98,4 на сто от общия размер на приходите.³⁷

Планираните осигурителни приходи са в размер на 11 080 450,0 хил. лв.³⁸, а са отчетени 11 204 812,4 хил. лв., или изпълнение от 101,1 на сто, което се дължи основно на преизпълнение на приходите от осигурителни вноски от работодатели и осигурени лица.³⁹

Изпълнението на приходите от осигурителни вноски за 2023 г. спрямо 2022 г.⁴⁰ е 113,9 на сто, като увеличението с 1 363 495,3 хил. лв. се дължи на нарастване броя на осигурените лица и по-високия среден осигурителен доход.⁴¹

Приходите от осигурителни вноски се формират от вноски от работодатели, лични вноски от работници и служители и вноски от самоосигуряващи се лица.

От отчетените приходи от осигурителни вноски в общ размер на 11 204 812,4 хил. лв. с най-голям относителен дял са „Вноски за работници и служители от работодатели” – 6 839 760,6 хил. лв., или 61 на сто, следвани от „Вноски от работници и служители” (лични вноски) – 3 805 297,4 хил. лв., или 34 на сто, „Вноски от самонаети лица” (самоосигуряващи се лица) – 455 066,5 хил. лв., или 4,1 на сто, и от събраните и разпределени суми за лицата по чл. 4б, ал. 1 и чл. 4в, ал. 1 от КСО и § 51 и § 154 от ПЗР към ЗИД на КСО за периоди, след датата на избора за промяна на осигуряването на лицата - 104 687,9 хил. лв. или 0,9 на сто.⁴²

1.2. Отчетените неданъчни приходи са в размер на 186 205,6 хил. лв., от които: приходи и доходи от собственост – 7 386,8 хил. лв.; глоби, санкции и наказателни лихви – 26 075,5 хил. лв.; и други приходи – 152 743,3 хил. лв.⁴³

В ЗБДОО за 2023 г. са планирани неданъчни приходи в размер на 149 090,0 хил. лв., в т.ч.: приходи и доходи от собственост – 5 600,0 хил. лв.; глоби, санкции и наказателни лихви – 27 260,0 хил. лв. и други приходи – 116 230,0 хил. лв. Отчетено е изпълнение 124,9 на сто от планираното, което се дължи основно на събраните в повече с 36 513,3 хил. лв. други приходи.

Отчетените повече други приходи в размер на 152 743,3 хил. лв. се дължат основно на получените в по-голям размер приходи от прехвърлени/акумулирани средства от осигурителни вноски, постъпили по чл. 4б, чл. 4в, чл. 69б от КСО, § 51 и § 154 от ПЗР към ЗИД на КСО и § 9 от ПЗР към ЗБДОО за 2021 г., които са в размер на 152 273,0 хил. лв. (при планирани 116 000,0 хил. лв.).⁴⁴

³⁷ 11 389 832,0 хил. лв.

³⁸ съгласно ЗБДОО за 2023 г. (обн., ДВ, бр. 66 от 1.08.2023 г., в сила от 1.01.2023 г.)

³⁹ Одитни доказателства №№ 17, 22 и 24

⁴⁰ 9 841 317,1 хил. лв.

⁴¹ съгласно данни от Отчет за изпълнението на ЗБДОО за 2022 г. и Отчет за изпълнението на ЗБДОО за 2023 г.

⁴² Одитно доказателство № 17

⁴³ в т.ч. постъпления от продажба на нефинансови активи – 1,8 хил. лв.

⁴⁴ Одитни доказателства №№ 16, 17 и 24

1.3. Отчетените приходи от данък добавена стойност и други данъци върху продажбите са в размер на (-) 1 186,0 хил. лв. при планирани (-) 1 040,0 хил. лв., или изпълнение 114 на сто, като данъците са внесени в държавния бюджет.⁴⁵

Приходите са в съответствие с действащото законодателство и са отчетени правилно по показателите на консолидирания бюджет на ДОО за 2023 г.

1.4. Съгласно ЗБДОО 2023 г. е предвидено държавата да участва във финансирането на осигурителните разходи чрез трансфери в размер на 10 572 946,5 хил. лв. С Постановления на Министерски съвет (ПМС)⁴⁶ са одобрени допълнителни трансфери по бюджета на ДОО за финансиране на част от осигурителните разходи, с което уточненият план на получените трансфери е 10 652 813,4 хил. лв. За 2023 г. бюджетът на ДОО е получил трансфер от държавния бюджет в размер на 10 251 599,9 лв., в т.ч. 194,4 хил. лв. - трансфер от МТСП по програми за осигуряване на заетост, или изпълнение 96,2 на сто спрямо уточнения план.

В отчета за изпълнението на бюджета на ДОО са отчетени получени трансфери в общ размер на 10 251 599,9 хил. лв., в т.ч.: 461 325,3 хил. лв. от ЦБ за ДОО; 9 783 059,2 хил. лв. - получени допълнителни трансфери от централния бюджет за покриване на недостига от средства; 194,4 хил. лв. - трансфер от МТСП по програми за осигуряване на заетост и 7 021,0 хил. лв. - трансфери за поети осигурителни вноски и данъци.⁴⁷

1.4.1. По показателя „Получени трансфери от централния бюджет за държавното обществено осигуряване“ са отчетени 461 325,3 хил. лв., при планирани 347 587,0 хил. лв., или изпълнение 132,7 на сто от планирания размер в ЗБДОО за 2023 г., което се дължи на получени трансфери чрез централния бюджет от Държавния фонд за гарантиране устойчивост на държавната пенсионна система, съответно за фонд „Пенсии“, в размер на 102 757,2 хил. лв., и за фонд „Пенсии за лицата по чл. 69“ в размер на 10 981,1 хил. лв.⁴⁸

1.4.2. По показателя „Получени допълнителни трансфери от централния/държавния бюджет за покриване на недостига от средства“ при уточнен план 10 305 226,4 хил. лв. са отчетени 9 783 059,2 хил. лв., или изпълнение 94,9 на сто.⁴⁹

През 2023 г. са получени допълнителни трансфери от централния/държавния бюджет за покриване на недостига от средства, които включват:

а) трансфер по чл. 16 от Закона за военноинвалидите и военнопострадалите, съгласно ПМС № 119/31.08.2023 г., в размер на 26,0 хил. лв.;

б) трансфер по чл. 16 от Закона за военноинвалидите и военнопострадалите, съгласно ПМС № 295/13.12.2023 г., в размер на 10,9 хил. лв.;

в) допълнителен трансфер, съгласно ПМС № 277/13.12.2023 г., във връзка с т. 1 от Решение № 269 на Министерския съвет от 06.04.2023 г. за изплащане на еднократна допълнителна сума към пенсиите за м. април 2023 г., в размер на 72 000,0 хил. лв.;

⁴⁵ Одитни доказателства № 16 и № 17

⁴⁶ С ПМС № 142 от 13.09.2023 г. е одобрен допълнителен трансфер по бюджета на държавното обществено осигуряване за увеличаване на разходите за персонал на НОИ за 2023 г. в размер на 7 830,0 хил. лв.; с ПМС № 277 от 13.12.2023 г. е одобрен допълнителен трансфер в размер на 72 000,0 хил. лв. по бюджета на държавното обществено осигуряване за 2023 г., във връзка с т. 1 от Решение № 269 на Министерския съвет от 06.04.2023 г. за еднократно изплащане на допълнителна сума в размер на 70 лв. на пенсионери, които получават пенсия без добавките и компенсациите към нея за април 2023 г. в размер до 504,00 лв. включително; с ПМС № 119 от 31.08.2023 г. и ПМС № 295 от 13.12.2023 г. са одобрени допълнителни трансфери от централния бюджет за разплащане на извършените разходи по предоставените дейности и услуги на правоимащите лица по чл. 16 от Закона за военноинвалидите и военнопострадалите, в общ размер на 36,9 хил. лв.; Одитни доказателства № 12 и № 13

⁴⁷ Одитни доказателства №№ 8, 12, 16 и 19

⁴⁸ Одитни доказателства № 8 и № 19

⁴⁹ Одитни доказателства №№ 8, 12, 13, 16 и 19

г) допълнителни трансфери от ЦБ за покриване недостига на средства – 9 711 022,3 хил. лв.⁵⁰

1.4.3. По показателя „Трансфери от МТСП по програми за осигуряване на заетост“ отчетените трансфери в размер на 194,4 хил. лв. са в изпълнение на договори между НОИ и АЗ за изплащане на възнаграждения на лица, наети по програми за осигуряване на заетост, сключени на основание чл. 30б, ал. 1, т. 2 от ЗНЗ.⁵¹

1.4.4. По показателя „Трансфери за поети осигурителни вноски и данъци“ са отчетени 7 021,0 хил. лв. в изпълнение на централизираното разплащане на осигурителни вноски и данъци, съгласно чл. 161, във връзка с чл. 159 от ЗПФ.⁵²

Получените трансфери по бюджета на ДОО за 2023 г., включително непредвидените със Закона за бюджета на ДОО за 2023 г., са в съответствие с действащото законодателство и са отчетени правилно.

2. По Раздел „Разходи и трансфери - всичко“

В отчета за изпълнението на консолидирания бюджет на ДОО за 2023 г. по Раздел „Разходи и трансфери – всичко“ при планирани със ЗБДОО за 2023 г. – 21 801 446,5 хил. лв. са отчетени 21 625 459,2 хил. лв., които са 99,2 на сто спрямо приетите със закона и с 19,3 на сто повече спрямо 2022 г.⁵³

2.1. Разходите, предвидени в ЗБДОО за 2023 г., са в размер на 21 794 046,5 хил. лв., но в резултат на извършени законосъобразни промени по бюджета, уточненият план на разходите е 21 873 913,4 хил. лв. Отчетените разходи са 21 609 512,3 хил. лв., или 98,8 на сто спрямо уточнения план. Установената икономия от 264 401,1 хил. лв. се дължи основно на направените по-малко разходи за пенсии, за социални помощи и обезщетения и за програми, дейности и служби по социално осигуряване, подпомагане и заетостта.

С най-голям относителен дял са разходите за пенсии – 88,49 на сто, следвани от разходите за социални помощи и обезщетения – 10,76 на сто и разходите за програми, дейности и служби по социално осигуряване, подпомагане и заетост – 0,75 на сто.

Извършените разходи, съгласно приетите показатели по бюджета на ДОО, и уточнения план⁵⁴ за 2023 г., са както следва:

(хил. лв.)

Показатели	ЗБДОО за 2023 г.	Уточнен план ⁵⁵	Отчет	% изпълнение	Икономия/ преразход	
					разлика	%
к.1	к.2	к.3	к.4	к.5 (к.4/к.3)	к.6 (к.4-к.3)	к.7
1. Разходи-общо	21 794 046,5	21 873 913,4	21 609 512,3	98,8	-264 401,1	-1,2
1.1. Пенсии	19 168 164,5	19 240 164,5⁵⁶	19 123 241,0	99,4	-116 923,5	-0,6

⁵⁰ Одитно доказателство № 19

⁵¹ Одитни доказателства №№ 8, 12, 16 и 19

⁵² Одитни доказателства №№ 8, 12, 16 и 19

⁵³ отчетени разходи и трансфери в размер на 18 121 495,3 хил. лв. през 2022 г.; Одитни доказателства №№ 8, 16 и 20

⁵⁴ Уточненият план представя извършените законови корекции по бюджета на ДОО за 2023 г.

⁵⁵ Одитни доказателства № 13 и № 15

⁵⁶ С ПМС № 277 от 13.12.2023 г. е одобрен допълнителен трансфер в размер 72 000,0 хил. лв. по бюджета на ДОО за 2023 г., във връзка с т. 1 от Решение № 269 на Министерския съвет от 2023 г., за еднократно изплащане на допълнителна сума в размер на 70 лв. на пенсионери, които получават пенсия без добавките и компенсациите към нея за април 2023 г. в размер до 504,00 лв. включително; Одитно доказателство № 13

1.1.1. Пенсии за сметка на ДОО	18 816 627,6	18 888 627,6 ⁵⁷	18 787 945,9	99,5	-100 681,7	-0,5
1.1.2. Пенсии за сметка на държавния бюджет	346 536,9	346 536,9	333 169,3	96,1	-13 367,6	-3,9
1.1.3. Капиталов трансфер за прехвърляне на пенсионни права към пенсионните схеми на ЕС, ЕЦБ и ЕИБ	5 000,0	5 000,0	2 125,8	42,5	-2 874,2	-57,5
1.2. Социални помощи и обезщетения	2 466 227,2	2 466 227,2	2 324 545,3	94,3	-141 681,9	-5,7
1.3. Програми, дейности и служби по социалното осигуряване, подпомагане и заетостта	159 461,3	167 320,7⁵⁸	161 555,4	96,6	-5 765,3	-3,4
1.3.1. Разходи за персонал	103 309,7	111 132,2 ⁵⁹	110 867,2	99,8	-265,0	-0,2
1.3.2. Издръжка	48 290,0	49 467,9 ⁶⁰	48 459,5	98,0	-1 008,4	-2,0
1.3.3. Платени данъци, такси и административни санкции	500,0	581,0 ⁶¹	564,0	97,1	-17,0	-2,9
1.3.4. Разходи за членски внос и участие в нетърговски организации и дейности	157,1	157,1	126,9	80,8	-30,2	-19,2
1.3.5. Капиталови разходи	7 204,5	5 945,6 ⁶²	1 558,8	26,2	-4 386,8	-73,8

⁵⁷ виж реф. № 56

⁵⁸ С ПМС № 142 от 13.09.2023 г. е одобрен допълнителен трансфер от централния бюджет, в размер 7 830,0 хил. лв., по бюджета на ДОО за увеличаване на разходите за персонал по бюджета на НОИ за 2023 г. (в т.ч. 7,5 хил. лв. са за разходи за персонал по дейност 282 „ОМП, Поддържане на запаси и мощности“, отразени в уточнения план по разходния показател „Отбрана и сигурност“, съгласно окончателното разпределение на бюджета на НОИ за 2023 г., в резултат на одобрените от Надзорния съвет на НОИ компенсирани промени), а с ПМС № 119 от 31.08.2023 г. и ПМС № 295 от 13.12.2023 г. са одобрени допълнителни трансфери от централния бюджет за разплащане на извършените разходи по предоставените дейности и услуги на правоимащите лица по чл. 16 от Закона за военноинвалидите и военнопострадалите, в общ размер на 36,9 хил. лв.; На основание § 1, ал. 1, § 3, ал. 5 от ПЗР на ЗБДОО за 2023 г., във връзка с § 3, ал. 3 от ПЗР на ЗБДОО за 2023 г. и чл. 114, ал. 2 от ЗПФ, Надзорният съвет на НОИ одобрява компенсирани промени в бюджета на НОИ за 2023 г., отразени в Протокол № 13 от 19.12.2023 г., като увеличава разходите за издръжка с 1 177,9 хил. лв., увеличава разходите за придобиване на дълготрайни нематериални активи с 61,1 хил. лв., увеличава разходите за заплати и възнаграждения за персонала, нает по трудови и служебни правоотношения с 1 550,9 хил. лв. и увеличава разходите за платени държавни данъци, такси, наказателни лихви и административни санкции с 81,0 хил. лв. за сметка на намаление на разходите за основен ремонт с 1 320,0 хил. лв., намаление на разходите за задължителни осигурителни вноски от работодател със 702,0 хил. лв. и намаление на разходите за други възнаграждения и плащания за персонал с 848,9 хил. лв.; Одитни доказателства № 13 и № 15

⁵⁹ виж реф. № 58

⁶⁰ виж реф. № 58

⁶¹ виж реф. № 58

⁶² виж реф. № 58

1.3.6. Други програми и дейности за осигуряване на заетост	-	-	- 253,3		-253,3	
1.3.7. Програми за временна заетост	-	-	195,4		195,4	
1.3.8. Други служби и дейности по социално осигуряване, подпомагане и заетостта	-	36,9 ⁶³	36,9	100,0	0,0	0,0
1.4. Отбрана и сигурност	193,5	201,0⁶⁴	170,6	84,9	-30,4	-15,1

2.1.1. По показателя разходи за „Пенсии“⁶⁵ в ЗБДОО за 2023 г. са предвидени средства в размер на 19 168 164,5 хил. лв. С ПМС ⁶⁶ е одобрен допълнителен трансфер в размер 72 000,0 хил. лв. по бюджета на ДОО за 2023 г., във връзка с Решение⁶⁷ на Министерския съвет от 2023 г. за еднократно изплащане на допълнителна сума в размер на 70 лв. на пенсионери, които получават пенсия без добавките и компенсациите към нея за април 2023 г. в размер до 504,00 лв. включително. С тази сума уточненият план по показателя разходи за „Пенсии“ се увеличава до размер на 19 240 164,5 хил. лв. Отчетените разходи са в размер на 19 123 241,0 хил. лв., или 99,4 на сто спрямо уточнения план. Реализирана е икономия в размер на 116 923,5 хил. лв., което е 0,6 на сто спрямо уточнения план. Разходите за пенсии са нараснали с 22,3 на сто спрямо 2022 г.⁶⁸

За 2023 г. разходите за пенсии са 10,4 на сто от brutния вътрешен продукт (БВП).⁶⁹ През 2023 г. броят на пенсионираните се лица е 100 213, а броят на възобновените и възстановените пенсионери е 33 929. Броят на пенсионерите, чиито пенсии са прекратени и спрени през 2023 г., е 127 124. Поради това, към 31.12.2023 г., броят на пенсионерите, ефективно получаващи пенсии, е 2 037 336, които са със 7 018 повече спрямо броя на същите пенсионери към 31.12.2022 г. Към 31.12.2023 г. броят на пенсиите е 2 048 976, от които лични пенсии – 1 934 359 и наследствени пенсии – 114 617. Спрямо 2022 г. общият брой на пенсиите е увеличен с 6 315, което е в резултат основно от разширяването на понятието „действителен стаж“, съгласно допълнението в нормата на § 1, ал. 1, т. 12 от Допълнителните разпоредби на КСО⁷⁰, според която за „действителен стаж“ се признава и периода на наборна и мирновременна алтернативна служба, както и периодите по чл. 7 от Закона за политическа и гражданска реабилитация на репресираните лица.⁷¹

От отчетените разходи за „Пенсии“ с най-голям относителен дял са: „Пенсиите за сметка на ДОО“ – в размер на 18 787 945,9 хил. лв. (98,3 на сто от общия размер на разходите за пенсии), следвани от „Пенсии за сметка на ДБ“ – 1,7 на сто.

Спрямо планираните със ЗБДОО за 2023 г. разходи за „Пенсии за сметка на ДОО“ и разходи за „Пенсии за сметка на държавния бюджет“ – общо в размер на 19 163 164,5 хил. лв., са отчетени 19 121 115,2 хил. лв., или с 42 049,3 хил. лв. по-малко, което

⁶³ виж реф. № 58

⁶⁴ виж реф. № 58

⁶⁵ Одитно доказателство № 20

⁶⁶ ПМС № 277 от 13.12.2023 г.; Одитно доказателство № 13

⁶⁷ Решение № 269 от 06.04.2023 г.

⁶⁸ разходи за пенсии за 2022 г. – 15 634 714,6 хил. лв.

⁶⁹ БВП за 2023 г. е 183 743 млн. лв.

⁷⁰ прието със Закон за допълнение на КСО (обн. ДВ, бр. 8 от 25.01.2023 г., в сила от 29.01.2023 г.)

⁷¹ Одитно доказателство № 20

е резултативна величина от отчетения по-нисък среден размер на пенсията⁷² и отчетения по-висок среден брой на пенсионерите⁷³. Спрямо уточнения план за 2023 г., отчетените разходи за пенсии са със 114 049,3 хил. лв. по-малко, тъй като е установена икономия на разходите за „Пенсии за сметка на ДОО“ в размер на 100 681,7 хил. лв. или 0,5 на сто спрямо уточнения план за 2023 г., както и икономия на разходите за „Пенсии за сметка на държавния бюджет“ в размер на 13 367,6 хил. лв., което е 3,9 на сто от планираните.⁷⁴

По показателя **„Капиталов трансфер за прехвърляне на пенсионни права към пенсионните схеми на ЕС, ЕЦБ и ЕИБ“**⁷⁵ са отчетени разходи в размер на 2 125,8 хил. лв. и е установена икономия в размер на 2 874,2 хил. лв. или 57,5 на сто от планирания със ЗБДОО за 2023 г.⁷⁶

Дължимите **надвзети пенсии** към 31.12.2023 г. са в размер на 6 098,7 хил. лв.⁷⁷ Съгласно предоставени обяснения от одитирания обект, основните причини за наличието им са следните: неоснователно изплатени наследствени пенсии на лица над 18-годишна възраст, които са загубили статута си на учащи по смисъла на чл. 82, ал. 1 от КСО – прекъснали обучението си преди края на съответния курс или семестър; неправомерно получавани пенсии след смъртта на пенсионер от наследници, упълномощени лица или държател на банкова карта; недеklarиран от лицата стаж в държава от Европейския съюз или с която има сключен международен договор за социална сигурност; представени от пенсионерите документи с невярно съдържание; неправомерно получавани наследствени пенсии или добавки по чл. 84 от КСО от лица с променено гражданско състояние поради неуведомяване на ТП на НОИ при встъпване в нов брак или поради декларирана невярна информация, както и получавани от трети лица пенсии след смъртта на пенсионера, за която ТП на НОИ няма информация.

За намаляване размера на дължимите надвзети пенсии от НОИ са предприети действия, които имат комплексен характер и са насочени към извършване на предварителен, текущ и последващ контрол на постъпващите в ТП на НОИ документи, свързани с отпускане, изменение и изплащане на пенсиите, а от друга страна – към подобряване на събираемостта на разкритите задължения. По-конкретно се извършват следните действия: дирекция „Пенсии“ осигурява на ТП на НОИ методически указания и дава писмени становища за осигуряване на своевременно и законосъобразно прилагане на действащото законодателство в областта; въведени са контролни процедури, способстващи предотвратяването на неправилното отпускане на пенсии, които процедури се извършват на две нива: на ниво ТП на НОИ и на ниво логически контрол, заложен в програмното осигуряване на пенсиите чрез своевременното актуализиране на „Списъка на рисковите осигурители“ при установени нови случаи на постъпили неистински документи; своевременно се актуализира публикуваната информация на интернет страницата на НОИ във връзка с настъпили промени в пенсионното законодателство; извършва се централизиран обмен на информация с банките и „Български пощи“ ЕАД относно ежемесечното изплащане на пенсиите, с оглед осигуряване на правилни и законосъобразни плащания; предприемат се действия за уточняване по служебен път гражданското състояние на лицата, починали на територията на чужди държави, със съдействието на Министерство на външните работи; оптимизират се процесите по изчисляване

⁷² Отчетеният среден размер на пенсията, заедно с изплатените еднократни суми към пенсиите, е 784,48 лв., който е по-нисък от планирания в ЗБДОО за 2023 г. – 788,10 лв.; Одитно доказателство № 8

⁷³ Планираният среден брой пенсионери е 2 026 300, което е с 4 891 по-малко в сравнение с отчетения брой – 2 031 191.; Одитно доказателство № 8

⁷⁴ Одитни доказателства №№ 8, 12, 13 и 20

⁷⁵ В изпълнение на Наредбата за прехвърляне на пенсионни права от и към пенсионните схеми на ЕС, на ЕЦБ и на ЕИБ, приета с ПМС № 262/22.10.2012 г.

⁷⁶ Одитно доказателство № 20

⁷⁷ Одитни доказателства № 24 и № 25

на задължения за неоснователно изплатени суми за пенсии; извършва се ежегоден анализ на състоянието на надвзетите пенсии през предходната календарна година; и други.⁷⁸

Установено е, че размерът на надвзетите пенсии към 31.12.2023 г. е нараснал с 62,5 хил. лв. спрямо отчетените към 31.12.2022 г.⁷⁹, което се дължи на извършените и отчетени повече разходи по показателя „Пенсии“ през 2023 г.⁸⁰ спрямо 2022 г.⁸¹

2.1.2. По разходния показател „Социални помощи и обезщетения“ в ЗБДОО за 2023 г. са предвидени средства в размер на 2 466 227,2 хил. лв. По бюджета на ДОО са отчетени разходи в размер на 2 324 545,3 хил. лв., които са 94,3 на сто спрямо планираните. Установена е икономия в размер на 141 681,9 хил. лв., което е 5,7 на сто по-малко спрямо планирания показател. Икономията се дължи основно на изплатените по-малко: парични обезщетения за временна неработоспособност за гледане на болен член от семейството; парични обезщетения за временна неработоспособност поради трудова злополука и професионална болест; парични обезщетения за трудоустрояване при временно намалена работоспособност; парични обезщетения при бременност и раждане, отглеждане на дете до 2-годишна възраст, осиновяване на дете до 5-годишна възраст и за отглеждане на дете до 8-годишна възраст от бащата (осиновителя); парични обезщетения за безработица; помощи за профилактика и рехабилитация.⁸²

Дължимите **надвзети обезщетения за временна неработоспособност** към 31.12.2023 г. са в размер на 11 571,6 хил. лв., а **надвзетите обезщетения за безработица** в размер на 7 586,4 хил. лв.⁸³

Съгласно предоставени обяснения от одитирания обект, причините за наличието им са следните: неподадени или некоректно подадени данни от осигурителя в Регистъра на осигурените лица или в удостоверенията, въз основа на които се определя правото и се изчислява размера на обезщетенията; неизпълнение на задълженията на лицата за деклариране в законовия срок на обстоятелствата, които водят до спиране и прекратяване изплащането на паричните обезщетения за временна неработоспособност/безработица; надвзети добросъвестно получени от лицата обезщетения и други.

Предприетите действия от НОИ за намаляване размерите на дължимите надвзети обезщетения за временна неработоспособност и за безработица са насочени към подобряване на контролните дейности, в т.ч. предварителен, текущ и последващ контрол, относно недопускане и предотвратяване на незаконосъобразното изплащане на обезщетения, както и на увеличаване на събираемостта на вече изплатените такива.⁸⁴

Установено е, че размерът на надвзетите парични обезщетения за временна неработоспособност към 31.12.2023 г. е нараснал с 852,5 хил. лв. спрямо отчетените към 31.12.2022 г.⁸⁵, а размерът на надвзетите парични обезщетения за безработица към 31.12.2023 г. е нараснал с 2 073,1 хил. лв. спрямо отчетените към 31.12.2022 г.⁸⁶ Последното се дължи на извършените и отчетени повече разходи по показателя „Социални помощи и обезщетения“ през 2023 г.⁸⁷ спрямо 2022 г.⁸⁸

⁷⁸ Одитно доказателство № 24

⁷⁹ Към 31.12.2022 г. – 6 036,2 хил. лв.; https://www.bulnao.government.bg/media/documents/OD_DOO_0823.pdf

⁸⁰ Разходи за пенсии за 2023 г. – 19 123 241,0 хил. лв.

⁸¹ Разходи за пенсии за 2022 г. – 15 634 714,6 хил. лв.

⁸² Одитни доказателства №№ 20, 24 и 26

⁸³ Одитни доказателства № 24 и № 25

⁸⁴ Одитно доказателство № 24

⁸⁵ Към 31.12.2022 г. – 10 719,1 хил. лв.; https://www.bulnao.government.bg/media/documents/OD_DOO_0823.pdf

⁸⁶ Към 31.12.2022 г. – 5 513,3 хил. лв.; https://www.bulnao.government.bg/media/documents/OD_DOO_0823.pdf;

Одитни доказателства № 25 и № 26

⁸⁷ Разходи за социални помощи и обезщетения за 2023 г. – 2 324 545,3 хил. лв.

⁸⁸ Разходи за социални помощи и обезщетения за 2022 г. – 2 162 655,2 хил. лв.

2.1.3. По разходния показател „Програми, дейности и служби по социално осигуряване, подпомагане и заетостта“ в ЗБДОО за 2023 г. са планирани средства в размер на 159 461,3 хил. лв. С ПМС⁸⁹ е одобрен допълнителен трансфер от централния бюджет, в размер 7 830,0 хил. лв., по бюджета на ДОО за увеличаване на разходите за персонал по бюджета на НОИ за 2023 г.⁹⁰, а с ПМС⁹¹ са одобрени допълнителни трансфери от централния бюджет за разплащане на извършените разходи по предоставените дейности и услуги на правоимащите лица по чл. 16 от Закона за военноинвалидите и военнопострадалите, в общ размер на 36,9 хил. лв. В резултат на което, уточненият план на разходите по показателя е 167 320,7 хил. лв. На основание § 1, ал. 1, § 3, ал. 5 от ПЗР на ЗБДОО за 2023 г., във връзка с § 3, ал. 3 от ПЗР на ЗБДОО за 2023 г. и чл. 114, ал. 2 от ЗПФ, от Надзорния съвет на НОИ са одобрени компенсирани промени в бюджета на НОИ за 2023 г.⁹², като са увеличени разходите за издръжка с 1 177,9 хил. лв., увеличени разходите за придобиване на дълготрайни нематериални активи с 61,1 хил. лв., увеличени разходите за заплати и възнаграждения за персонала, нает по трудови и служебни правоотношения с 1 550,9 хил. лв. и увеличени разходите за платени държавни данъци, такси, наказателни лихви и административни санкции с 81,0 хил. лв. за сметка на намаление на разходите за основен ремонт с 1 320,0 хил. лв., намаление на разходите за задължителни осигурителни вноски от работодател със 702,0 хил. лв. и намаление на разходите за други възнаграждения и плащания за персонал с 848,9 хил. лв. По бюджета на ДОО са отчетени разходи в размер на 161 555,4 хил. лв., като е постигната икономия по показателя в размер на 5 765,3 хил. лв. или 3,4 на сто от уточнения план.⁹³

Отчетеният показател включва⁹⁴:

а) „Разходи за персонал“ - отчетени са 110 867,2 хил. лв. при уточнен план – 111 132,2 хил. лв. Установена е икономия от 265,0 хил. лв. или 0,2 на сто от планираните.

б) „Издръжка“ – отчетени са 48 459,5 хил. лв. при уточнен план - 49 467,9 хил. лв. Установена е икономия в размер на 1 008,4 хил. лв. или 2,0 на сто от уточнения план.

в) „Платени данъци, такси и административни санкции“ – отчетени са 564,0 хил. лв. при уточнен план – 581,0 хил. лв. Установена е икономия в размер на 17,0 хил. лв. или 2,9 на сто от планираните.

г) „Разходи за членски внос и участие в нетърговски организации и дейности“ – отчетени са 126,9 хил. лв. при планирани със ЗБДОО за 2023 г. в размер на 157,1 хил. лв. Установена е икономия в размер на 30,2 хил. лв. или 19,2 на сто от планираните.

д) „Капиталови разходи“ – отчетени са 1 558,8 хил. лв. при уточнен план – 5 945,6 хил. лв. Установена е икономия в размер на 4 386,8 хил. лв. или 73,8 на сто от уточнения план.

е) Отчетени са три подпоказателя – „Други програми и дейности за осигуряване на заетост“ – в размер на (-) 253,3 хил. лв., „Програми за временна заетост“ – в размер на 195,4 хил. лв. и „Други служби и дейности по социално осигуряване, подпомагане и заетостта“ – в размер на 36,9 хил. лв., които не са планирани със ЗБДОО за 2023 г., но са в съответствие с действащи нормативни актове.

⁸⁹ ПМС № 142 от 13.09.2023 г.

⁹⁰ в т.ч. 7,5 хил. лв. са за разходи за персонал по дейност 282 „ОМП, Поддържане на запаси и мощности“, отразени в уточнения план по разходния показател „Отбрана и сигурност“, съгласно окончателното разпределение на бюджета на НОИ за 2023 г., в резултат на одобрения от Надзорния съвет на НОИ компенсирани промени

⁹¹ ПМС № 119 от 31.08.2023 г. и ПМС № 295 от 13.12.2023 г.

⁹² отразени в Протокол № 13 от 19.12.2023 г.

⁹³ Одитни доказателства №№ 12, 15, 20 и 24

⁹⁴ Одитно доказателство № 20

2.1.4. По показателя „**Отбрана и сигурност**“ са отчетени 170,6 хил. лв. при уточнен план – 201,0 хил. лв. Установена е икономия в размер на 30,4 хил. лв. или 15,1 на сто от уточнения план.⁹⁵

Независимо от предприетите мерки от НОИ за намаляването им, към 31.12.2023 г. общите размери на дължимите суми за надвзети пенсии⁹⁶, за надвзети парични обезщетения за временна работоспособност⁹⁷ и за надвзети обезщетения за безработица⁹⁸ са нараснали спрямо същите към 31.12.2022 г., което се дължи на нарастването на разходите за пенсии и за социални помощи и обезщетения през 2023 г. спрямо 2022 г.

Извършените разходи за държавното обществено осигуряване през 2023 г. са в съответствие с действащото законодателство и са отразени правилно в отчета за изпълнение на бюджета на ДОО за 2023 г.

2.2. Предоставените трансфери⁹⁹ от бюджета на ДОО към други бюджети са 15 946,9 хил. лв., които са 215,5 на сто спрямо предвидените в ЗБДОО за 2023 г. – 7 400,0 хил. лв.

Предоставените трансфери са както следва:

2.2.1. На Министерството на здравеопазването (МЗ) – 3 150,0 хил. лв. при планирани 3 150,0 хил. лв., или 100 на сто, които са в съответствие с разпоредбите на КСО за осигуряване на помощно-технически средства на лица с увреждания.¹⁰⁰

Предоставените платежни и други документи от НОИ потвърждават усвояването на предоставените от бюджета на НОИ трансфери.¹⁰¹

2.2.2. На МТСП за фонд „Условия на труд“ – 3 879,4 хил. лв. (97,0 на сто от предвидените средства), от които:

а) за мероприятия за предотвратяване на трудови злополуки и професионални болести по чл. 24, т. 3 от КСО - 2 998,3 хил. лв.;

б) за диагностика на професионалните болести по чл. 24, т. 4 от КСО – 881,1 хил. лв.

Трансферите, предоставени на фонд „Условия на труд“, са усвоени в отчетения размер.¹⁰²

2.2.3. На Министерството на транспорта и съобщенията (МТС) е предоставен трансфер в размер на 37,7 хил. лв., или 15,1 на сто от предвидените средства в ЗБДОО за 2023 г. – 250,0 хил. лв. Отчетените средства са за извършване на независим одит за съответствие на действително направените нетни разходи от извършване на обществена услуга по изплащане на пенсиите от „Български пощи“ ЕАД, съгласно чл. 92, ал. 4 от Наредбата за пенсиите и осигурителния стаж.

Предоставените платежни и други документи от НОИ потвърждават усвояването на предоставения от бюджета на НОИ трансфер на МТС.¹⁰³

2.2.4. Отчетен е „Трансфер за профилактика и рехабилитация на правоимащи лица към бюджетни организации“ в размер на 2 224,2 хил. лв., представляващ предоставени

⁹⁵ Одитни доказателства № 20 и № 24

⁹⁶ 6 098,7 хил. лв.

⁹⁷ 11 571,6 хил. лв.

⁹⁸ 7 586,4 хил. лв.

⁹⁹ Одитно доказателство № 21

¹⁰⁰ чл. 11, ал. 1, т. 2, б. „в“, чл. 12, ал. 1, т. 4 и чл. 13, ал. 1, т. 3 от КСО

¹⁰¹ Одитни доказателства № 7 и № 21

¹⁰² Одитни доказателства № 14 и № 21

¹⁰³ Одитни доказателства № 18 и № 21

средства по сключени договори за изпълнение на дейността по профилактика и рехабилитация за 2023 г. с бюджетни организации. Трансферът е отчетен законосъобразно.¹⁰⁴

2.2.5. Отчетен е „Трансфер между бюджет и СЕС“ в размер на 6 655,6 хил. лв., представляващи предоставени/възстановени средства по изпълнението на европейски проекти.^{105,106}

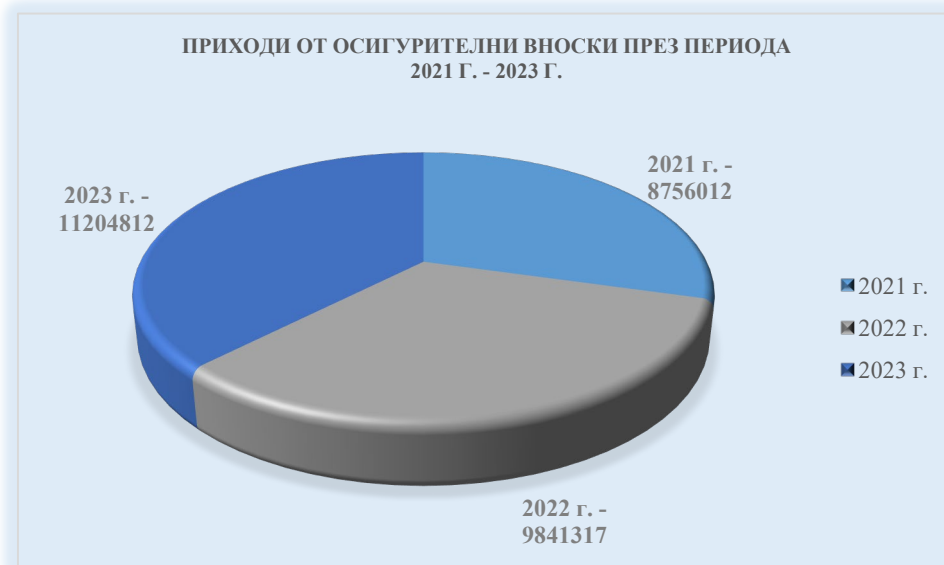
Предоставените трансфери от бюджета на ДОО към други бюджети са в съответствие с действащото законодателство и са отразени правилно в отчета за изпълнение на бюджета на ДОО за 2023 г.

3. Тенденция на приходите, разходите и трансферите, съгласно отчетите за изпълнението на ЗБДОО за периода 2021 г. – 2023 г.¹⁰⁷

Отчетените приходи по показателя **„Осигурителни приходи“** са в размер: за 2021 г. - 8 756 011,7 хил. лв., за 2022 г. - 9 841 317,1 хил. лв. и за 2023 г. – 11 204 812,4 хил. лв.

Отчита се нарастваща тенденция в абсолютна стойност на размера на осигурителните приходи за периода 2021 г. – 2023 г., което се дължи на постъпилите повече приходи от осигурителни вноски.

Приходите от **осигурителни вноски** през 2021 г. са **8 756 011,7 хил. лв.**, през 2022 г. - **9 841 317,1 хил. лв.** и през 2023 г. – **11 204 812,4 хил. лв.** Нарастващата тенденция за периода се дължи на нарастване броя на осигурените лица и по-високия среден осигурителен доход през периода. (хил. лв.)

„Неданъчните приходи“ през 2021 г. са 420 490,4 хил. лв., през 2022 г. – 136 715,2 хил. лв. и през 2023 г. – 186 205,6 хил. лв. Плаващата тенденция за периода се дължи основно на намаление

¹⁰⁴ на основание чл. 36, ал. 1, т. 12 от КСО, чл. 25, ал. 2 от Наредба № 1 от 13.02.2007 г. за ползване и изплащане на паричните помощи за профилактика и рехабилитация и в съответствие с чл. 114, ал. 1 от ЗПФ и параграф 1 от ПЗР на ЗБДОО за 2023 г.; Одитни доказателства №№ 12, 15 и 21

¹⁰⁵ ОП „Добро управление“ – проект BG05SFOP001-1.008 „Развитие и въвеждане на Институционалната архитектура на НОИ за приоритетни процеси, свързани с пенсиите и предоставяне на електронни административни услуги“; ОП „Добро управление“ – проект BG05SFOP001-1.020 „Развитие и въвеждане на архитектурата на НОИ за процесите, свързани с парични обезщетения, помощи и гарантирани вземания“; ОП „Добро управление“ – проект BG05SFOP001-1.024-0001 „Изграждане на национално решение за електронен обмен на социалноосигурителна информация EESSI“.

¹⁰⁶ Одитни доказателства № 12 и № 21

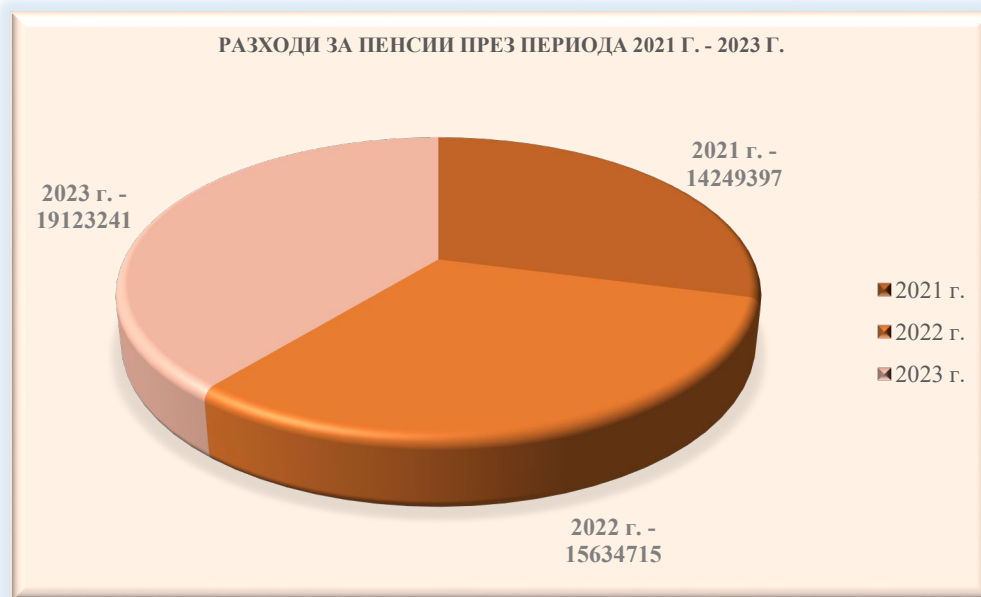
¹⁰⁷ Одитни доказателства № 23 и № 8

в размера на средствата, постъпили през 2022 г. по т. 2.3. „Други приходи“, в която се отчитат средства от акумулирани осигурителни вноски от универсални и професионални пенсионни фондове¹⁰⁸.

Получените **трансфери** от централния бюджет¹⁰⁹ са в общ размер на 8 221 985,9 хил. лв. за 2021 г., 8 054 317,0 хил. лв. за 2022 г. и 10 251 405,5 хил. лв. за 2023 г. *Плаваща е тенденцията по отношение на участието на държавата във финансирането на част от осигурителните разходи през периода 2021 г. – 2023 г., тъй като през 2021 г. държавата увеличава финансирането на разходите за пенсии, социални помощи и обезщетения и дейности за осигуряване на заетост, с оглед подпомагане на засегнатите от пандемията на COVID-19 сектори и лица, след което, през 2022 г., финансирането намалява, а през 2023 г. се увеличава, поради нарастване на разходите за пенсии и социални помощи и обезщетения.*

Разходите по показателя „**Пенсии**“ през 2021 г. са **14 249 396,5 хил. лв.**, през 2022 г. - **15 634 714,6 хил. лв.** и през 2023 г. – **19 123 241,0 хил. лв.** Нарастващата тенденция през периода се дължи на ежегодното осъвременяване на пенсиите, увеличението на минималния размер на пенсията за осигурителен стаж и възраст, увеличението на максималния размер на получаваните една или повече пенсии, както и на изплащаните еднократни допълнителни суми към пенсиите през годините.

(хил. лв.)

По показателя „**Социални помощи и обезщетения**“ са отчетени разходи през 2021 г. - 2 096 732,3 хил. лв., през 2022 г. - 2 162 655,2 хил. лв. и през 2023 г. – 2 324 545,3 хил. лв. Нарастващата тенденция през периода се дължи на увеличения брой на осигурените лица¹¹⁰, изплатените повече работни дни по някои видове парични обезщетения, както и по-високото среднодневно парично обезщетение в резултат на нарастването на доходите на осигурените лица.

¹⁰⁸ акумулирани приходи, постъпили по чл. 46, чл. 4в, чл. 69б от КСО и § 51 и § 154 от ПЗР към ЗИД на КСО

¹⁰⁹ Получени трансфери от централния бюджет за ДОО и получен допълнителен трансфер от централния/държавния бюджет за покриване на недостига от средства, както и трансфер за поети осигурителни вноски и данъци

¹¹⁰ осигурените лица през 2021 г. – 2 747 495 бр., през 2022 г. - 2 794 249 бр. и през 2023 г. – 2 807 438 бр.

По показателя „Програми, дейности и служби по социалното осигуряване, подпомагане и заетостта“ са отчетени разходи през 2021 г. - 968 255,0 хил. лв., през 2022 г. - 310 841,0 хил. лв. и през 2023 г. – 161 555,4 хил. лв. Намалващата тенденция през периода се дължи на намаляване на разходите за изплащане на компенсации и средства за запазване заетостта на работодатели в засегнати от пандемията на COVID-19 икономически дейности за запазване на работните места на наетите от тях работници и служители.

По показателя „Отбрана и сигурност“ са отчетени през 2021 г. – 137,8 хил. лв., през 2022 г. – 139,5 хил. лв. и през 2023 г. – 170,6 хил. лв. Нарастващата тенденция по отношение на отчетените средства по показателя се дължи на нарастване разходите за възнаграждения на персонала и на разходите за издръжка. Независимо от това, отчетените средства по показателя и през трите години на изследвания период, са по-малко от предвидените със ЗБДОО за съответните години.

(хил. лв.)

Разходите за пенсии¹¹¹ през периода 2021 г. - 2023 г., за всяка от годините, са в по-голям абсолютен размер спрямо приходите от осигурителни вноски¹¹². Наблюдава се увеличаващ се темп на нарастване на приходите от осигурителни вноски¹¹³ и увеличаващ се темп на нарастване на разходите за пенсии¹¹⁴, като темпът на нарастване на разходите за пенсии е по-висок от този на приходите от осигурителни вноски.

4. По раздел „Финансиране“

4.1. В Закона за бюджета на ДОО за 2023 г. не са предвидени суми по разчети за поети осигурителни вноски и данъци, но законосъобразно са отчетени (-) 91,3 хил. лв. в съответствие с разпоредбите на чл. 159 от ЗПФ.¹¹⁵

4.2. Отчетените средства по показателя „Друго вътрешно финансиране“, в размер на (-) 16 139,3 хил. лв., не са предвидени в ЗБДОО за 2023 г., но са законосъобразни и включват

¹¹¹ с най-голям относителен дял в общия размер на разходите

¹¹² с най-голям относителен дял в общия размер на приходите

¹¹³ с 12,4 на сто през 2022 г. спрямо 2021 г. и с 13,9 на сто през 2023 г. спрямо 2022 г. (нарастване с 1,5 на сто)

¹¹⁴ с 9,7 на сто през 2022 г. спрямо 2021 г. и с 22,3 на сто през 2023 г. спрямо 2022 г. (нарастване с 12,6 на сто)

¹¹⁵ Одитно доказателство № 12

сумите по параграф 88-00 „Събрани средства и извършени плащания за сметка на други бюджети, сметки и фондове“, в размер на (-) 31 561,7 хил. лв., и параграф 93-00 „Друго финансиране – нето (+/-)“, в размер на 15 422,4 хил. лв.¹¹⁶

4.3. Наличните средства към 31.12.2023 г., в размер на 15,3 хил. лв., съответстват на левовата равностойност на остатъците по валутните сметки на НОИ, отчетени по параграф 95-08 „Наличност в левова равностойност по валутни сметки в края на периода (-)“, и на „преводи в процес на сетълмент (-/+““, отчетени по параграф 95-13.¹¹⁷

Финансирането по бюджета на ДОО за 2023 г. е в съответствие с действащото законодателство.

5. По раздел „Дефицит/Излишък“

В ЗБДОО за 2023 г. не е планиран дефицит (излишък) по бюджета на ДОО. В отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2023 г. е отчетен излишък в размер на 15 972,7 хил. лв.

Изпълнението на бюджетите на отделните фондове на ДОО през 2023 г. е както следва:

1. По бюджета на **фонд „Пенсии“** е отчетен дефицит в размер на 9 632 964,6 хил. лв., което е със 174 655,7 хил. лв. по-малко от планирания¹¹⁸. Това се дължи на постъпилите със 139 933,1 хил. лв. повече приходи и трансфери и на икономия в разходите и трансферите от 34 722,6 хил. лв.

2. По бюджета на **фонд „Пенсии за лицата по чл. 69“** при планиран дефицит от 230 098,9 хил. лв. е отчетен 254 893,0 хил. лв. Разликата се дължи на постъпилите по-малко с 20 100,2 хил. лв. приходи и трансфери и на по-високите с 4 693,9 хил. лв. разходи и трансфери.

3. По бюджета на **фонд „Пенсии, несвързани с трудова дейност“**, при планиран дефицит от 22,6 хил. лв. е отчетен излишък в размер на 13 351,9 хил. лв. Разликата се дължи основно на отчетените по-малко с 13 367,6 хил. лв. разходи за пенсии.

4. По бюджета на **фонд „Трудова злополука и професионална болест“** е отчетен излишък в размер на 258 332,5 хил. лв., което е с 33 884,3 хил. лв. повече от планирания¹¹⁹. Повисокият излишък се дължи на получените повече приходи от осигурителни вноски с 25 999,2 хил. лв. и на икономия в разходите и трансферите от 7 885,1 хил. лв.¹²⁰

5. По бюджета на **фонд „Общо заболяване и майчинство“** е отчетен дефицит в размер на 115 988,8 хил. лв., което е със 150 318,5 хил. лв. по-малко от планирания по бюджета¹²¹. Това се дължи основно на отчетените повече приходи от осигурителни вноски с 87 638,4 хил. лв.

6. По бюджета на **фонд „Безработица“** е отчетен дефицит в размер на 3 704,1 хил. лв. при планиран дефицит от 97 903,8 хил. лв. Това се дължи на отчетените повече приходи от осигурителни вноски с 23 512,9 хил. лв. и на икономия в разходите от 70 686,8 хил. лв.

7. По **бюджета на НОИ** при планиран излишък в размер на 10 177 504,7 хил. лв. е отчетен излишък от 9 751 838,8 хил. лв., който е с 425 665,9 хил. лв. по-малко от планирания.

¹¹⁶ Одитни доказателства № 12 и № 16

¹¹⁷ Одитно доказателство № 16

¹¹⁸ 9 807 620,3 хил. лв.

¹¹⁹ 224 448,2 хил. лв.

¹²⁰ Полученият допълнителен трансфер за изплащане на еднократна допълнителна сума към пенсиите за м. април 2023 г. по фонд „Пенсии“, „Пенсии за лицата по чл. 69“, „Пенсии, несвързани с трудова дейност“ и „Трудова злополука и професионална болест“ са отчетени по бюджета на НОИ.

¹²¹ 266 307,3 хил. лв.

Наличните средства в края на периода по отчета на консолидирания бюджет на ДОО за 2023 г. са 15,3 хил. лв. и съответстват на отчетената левова равностойност на остатъците по валутните сметки на НОИ и на отчетените преводи в процес на сетълмент.¹²²

През одитирания период в НОИ има утвърдени и действат вътрешни актове¹²³, регламентиращи процесите по изготвяне, утвърждаване и представяне на отчета за изпълнението на бюджета на ДОО, структура и съдържание на отчета за изпълнение на бюджета на ДОО и изпълнение на бюджета на ДОО.

Введените контроли са ефективни, което предполага предотвратяване на несъответствия в изследваните процеси, и са прилагани последователно през целия одитиран период. Взетите управленски решения в НОИ, показват добро разбиране за същността и значението на СФУК в изследваните процеси, поради което през одитирания период същите функционират в съответствие с изискванията на Закона за финансовото управление и контрол в публичния сектор, методологията, издадена от МФ, и вътрешните актове.

Състоянието на СФУК в изследваните процеси е добро, като през одитирания период са осигурили ефективното изпълнение на дейностите във връзка с изготвянето на отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2023 г.

Част четвърта ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Въз основа на резултатите от извършения одит на отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2023 г., представени в одитния доклад и събраните одитни доказателства, са налице основания за изразяване на следните заключения:

Дейността в изследваните процеси е в съответствие с действащото законодателство във всички съществени аспекти.

Спазен е нормативно определения ред по съставяне, утвърждаване и представяне на отчета за изпълнение на бюджета на ДОО за 2023 г. в Сметната палата и в Народното събрание.

По структура и показатели отчетът за изпълнението на бюджета на ДОО за 2023 г. съответства на ЗБДОО за 2023 г. Посочените в отчета получени трансфери, разходи и предоставени трансфери, непредвидени в ЗБДОО за 2023 г., са отчетени законосъобразно.

Изпълнението на бюджета по отделните показатели е както следва:

а) Осигурителните приходи са повече с 1,1 на сто спрямо планирания размер, което се дължи основно на преизпълнение на приходите от осигурителни вноски от работодатели и

¹²² Одитно доказателство № 16

¹²³ Счетоводна политика на НОИ за 2023 г.; Индивидуален сметкоплан на НОИ за 2023 г.; „Вътрешни правила за организацията на бюджетния процес при съставяне, приемане, изпълнение и отчитане на Консолидирания бюджет на държавното обществено осигуряване (КБДОО), на бюджета на Учителския пенсионен фонд (УчПФ) и на бюджета на Фонда за гарантирани вземания на работниците и служителите (ФГВРС)“ с 3 Работни инструкции (РИ) – РИ „Действия при съставяне и приемане на проекта на Закона за бюджета на ДОО, бюджета на Учителския пенсионен фонд и бюджета на Фонда за гарантирани вземания на работниците и служителите“; РИ „Процедури при изпълнение на Закона за бюджета на ДОО, бюджета на Учителския пенсионен фонд и на бюджета на Фонда за гарантирани вземания на работниците и служителите“; РИ „Процедури при отчитане на Закона за бюджета на ДОО, бюджета на Учителския пенсионен фонд и на бюджета на Фонда за гарантирани вземания на работниците и служителите“; Работни инструкции „Поемане на задължение“ и „Извършване на разход“; Работна инструкция „Приемане и обработка на документи за отпускане и изплащане на парични обезщетения за безработица“; Работна инструкция „Приемане и обработване на документи за отпускане и изплащане на парични обезщетения и помощи от ДОО“; Вътрешни правила за организация на деловодната дейност, документооборота и контрола по изпълнение на сроковете в НОИ; функционални, длъжностни характеристики и други.

осигурени лица. Постъпилите приходи от осигурителни вноски са законосъобразни и са отразени вярно в отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2023 г.

б) Неданъчните приходи са с 37 115,6 хил. лв. повече от планираните, в резултат от получените в по-голям размер приходи от прехвърлени/ акумулирани средства от осигурителни вноски от пенсионноосигурителните дружества във фондовете на ДОО – „Пенсии“ и „Пенсии за лицата по чл. 69“.

в) Разходите, планирани в ЗБДОО за 2023 г., са в размер на 21 794 046,5 хил. лв., но в резултат на извършени законосъобразни промени по бюджета, уточненият план на разходите е 21 873 913,4 хил. лв. Отчетените общо разходи са 98,8 на сто спрямо уточнения план, което се дължи основно на направените по-малко разходи за пенсии, за социални помощи и обезщетения и за програми, дейности и служби по социално осигуряване, подпомагане и заетостта.

г) Размерът на надвзетите пенсии е нараснал с 62,5 хил. лв., размерът на надвзетите парични обезщетения за временна неработоспособност - с 852,5 хил. лв., а размерът на надвзетите парични обезщетения за безработица - с 2 073,1 хил. лв. спрямо отчетените към 31.12.2022 г.

д) Предоставените трансфери от НОИ на МЗ, на МТСП за фонд „Условия на труд“ и на МТС са в съответствие с действащото законодателство и са усвоени в отчетения размер.

е) През периода 2021 г. – 2023 г. се запазва тенденцията абсолютният размер на разходите за пенсии да превишава този на приходите от осигурителни вноски. Наблюдава се увеличаващ се темп на нарастване на приходите от осигурителни вноски и увеличаващ се темп на нарастване на разходите за пенсии.

Плаваща е тенденцията по отношение на участието на държавата във финансирането на част от осигурителните разходи през периода 2021 г. – 2023 г., тъй като през 2022 г. държавата намалява финансирането спрямо 2021 г. на разходите за пенсии, социални помощи и обезщетения и дейности за осигуряване на заетост на засегнатите от пандемията на COVID-19 сектори и лица, а през 2023 г. финансирането се увеличава, поради нарастване на разходите за пенсии и социални помощи и обезщетения.

ж) Отчетените дефицити по бюджетите на фондовете „Пенсии“, „Пенсии за лицата по чл. 69“, „Общо заболяване и майчинство“ и „Безработица“ са покрити с излишъците по фондовете „Пенсии, несвързани с трудова дейност“, „Трудова злополука и професионална болест“ и бюджета на НОИ. Наличността в края на периода по отчета на консолидирания бюджет на ДОО е равна на левова равностойност на остатъците по валутни сметки на НОИ и на преводите в процес на сетълмент.

Въведените с вътрешните правила контроли са ефективни, което предполага предотвратяване на несъответствия в изследваните процеси, и са прилагани последователно през целия одитиран период. Системата за финансовото управление и контрол е осигурила съответствие на изследваните процеси с изискванията на правната рамка.

Част пета ПРЕПОРЪКИ

В резултат на извършения одит не се дават препоръки.

Част шеста

ОТГОВОРИ НА ОДИТИРАНАТА ОРГАНИЗАЦИЯ

Фактите и обстоятелствата, установени при одита и отразени в доклада са съгласувани с представители на одитираната организация¹²⁴. Представителите на НОИ изразяват пълно съгласие и приемат напълно (изцяло) установените факти и обстоятелства.

В подкрепа на констатациите от одитния доклад са събрани 26 броя одитни доказателства, които заедно с работните документи, отразяващи отделните етапи на одитния процес, се намират в Сметната палата.

Настоящият одитен доклад е приет на основание, чл. 48, ал. 1 от Закона за Сметната палата с Решение № 288 от 03.09.2024 г. на Сметната палата.

ОПИС НА ОДИТНИТЕ ДОКАЗАТЕЛСТВА КЪМ ОДИТЕН ДОКЛАД № 0600100524

№	Одитни доказателства	Брой страници
1	Писмо на НОИ, изх. № 1029-40-2145#2/03.06.2024 г.	1
2	Справка за видовете и броя на организационните звена в ЦУ и ТП на НОИ през 2023 г.	1
3	Справка за състава на Надзорния съвет на НОИ и извършените промени в него през 2023 г.	3
4	Справка за отговорните длъжностни лица в ЦУ на НОИ за периода 01.01.2023 г. – 31.12.2023 г.	3
5	РД-И-2.29 (1) от 24.06.2024 г. - за тест с двойна цел за съответствие на изготвянето, утвърждаването и представянето на отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2023 г. с действащата правна рамка в област на изследване „Изготвяне, утвърждаване и представяне на отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2023 г.“	5
6	Заповед № 1016-40-1182/06.11.2018 г. на управителя на НОИ и Вътрешни правила за организацията на бюджетния процес при съставяне, приемане, изпълнение и отчитане на Консолидирания бюджет на ДОО, на бюджета на Учителския пенсионен фонд и на бюджета на Фонда за гарантирани вземания на работниците и служителите с приложения – 3 бр. работни инструкции	20
7	Кореспонденция между НОИ и Министерството на здравеопазването и платежни документи	7
8	Писмо, изх. на НОИ № 1029-40-2089/20.05.2024 г. до Сметната палата, вх. № 33-03-12/21.05.2024 г., относно представяне на отчет за изпълнение на бюджета на ДОО за 2023 г. с приложения: Протокол № 7 от заседание на НС на НОИ, проведено на 14.05.2024 г.; Доклад на подуправителя на НОИ	65

¹²⁴ на 15.07.2024 г.

№	Одитни доказателства	Брой страници
	за изпълнение на бюджета на ДОО за 2023 г.; Отчет за изпълнение на Закона за бюджета на ДОО за 2023 г.; Отчет на консолидирания бюджет на ДОО за 2023 г. по месеци; Статистически отчет за изпълнение на консолидирания бюджет на ДОО за 2023 г.; Демографски и икономически показатели по КБДОО за 2023 г.; Натурални показатели по пенсиите за 2023 г.; Приложение № 3 към чл. 15, ал. 4 от ЗБДОО за 2023 г.; Приложение № 4 към чл. 16 от ЗБДОО за 2023 г. и Приложение № 5 към чл. 17 от ЗБДОО за 2023 г.	
9	Писмо от подуправителя на НОИ до Народно събрание, изх. на НОИ № 1029-40-2087/20.05.2024 г.	1
10	РД-И-2.29 (2) от 28.06.2024 г. - за тест с двойна цел за установяване съответствието на структурата и съдържанието на отчета за изпълнението на ДОО 2023 г. със ЗБДОО за 2023 г. в областта на изследване „Изготвяне, утвърждаване и представяне на отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2023 г.“	11
11	Справка за ежемесечно представяне на касовите отчети от НАП, НЗОК и МФ за 2023 г.	1
12	Писмо, вх. на НОИ № Ц 1029-40-2145#3/25.06.2024 г. от ръководителя на одитния екип от Сметна палата; Писмо, изх. на НОИ № Ц 1029-40-2145#5/25.06.2024 г. до ръководителя на одитния екип	6
13	ПМС № 119 от 31.08.2023 г.; ПМС № 142 от 13.09.2023 г.; ПМС № 295 от 13.12.2023 г.; ПМС № 277 от 13.12.2023 г.; Решение № 269 от 06.04.2023 г. на Министерски съвет	10
14	Кореспонденция между НОИ и Фонд „Условия на труд“ и платежни документи	8
15	Протокол № 13 от 19.12.2023 г. от проведено заседание на НС на НОИ – Решение по т.1 за одобряване на компенсирани промени в консолидирания бюджет на ДОО за 2023 г. с приложения; Справка – окончателно разпределение на бюджета на НОИ за 2023 г.; Протокол № 2 от 09.03.2023 г. от проведено заседание на НС на НОИ – Решение по т. 1 за определяне на изпълнители на дейността по профилактика и рехабилитация за 2023 г.	16
16	Част от отчет за касовото изпълнение на ДОО за 2023 г.	6
17	РД-И-2.29(3) от 17.07.2024 г. - за тест с двойна цел на приходите по бюджета на ДОО, предоставени от НОИ, НАП и НЗОК за област „Изготвяне, утвърждаване и представяне отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2023 г.“ с приложения Справка за степента на изпълнение на приходните показатели по отчета за изпълнение на бюджета на ДОО за 2023 г. спрямо утвърдените със ЗБДОО за 2023 г.; Справки за размера на приходите по фондове на ДОО и по видове източници за 2023 г.	11
18	Кореспонденция между НОИ и Министерство на транспорта и съобщенията и платежни документи	16
19	РД-И-2.21(1) от 17.07.2024 г. - за тестове по същество на получените трансфери по бюджета на ДОО за област „Изготвяне, утвърждаване и представяне отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2023 г.“ с	6

№	Одитни доказателства	Брой страници
	приложена справка за получените трансфери от централния бюджет за ДОО по т. 4 и т. 5 от Раздел „Приходи и трансфери на консолидирания бюджет на ДОО“ и отчетеното им изразходване за периода 01.01.2023 г. до 31.12.2023 г. и справка за получените трансфери между бюджетни сметки и отчетеното им изразходване за периода от 01.01.2023 г. до 31.12.2023 г.	
20	РД-И-2.29(4) от 15.07.2024 г. - за тест с двойна цел върху данните от отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2023 г. за извършените разходи в област на изследване „Изготвяне, утвърждаване и представяне на отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2023 г.“ с приложени Справка за степента на изпълнение на показателите по отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2023 г. спрямо утвърдените със Закона за бюджета на ДОО за 2023 г. и Справка за броя на пенсионерите, пенсиите и разходите за пенсии през 2023 г.	15
21	РД-И-2.21(2) от 15.07.2024 г. - за тестове по същество на предоставените трансфери през 2023 г. от бюджета на ДОО в област на изследване „Изготвяне, утвърждаване и представяне на отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2023 г.“	4
22	Информация за броя на осигурените лица, осигурителната база и средномесечния осигурителен доход на база приходи от осигурителни вноски по отчета на КБДОО за 2023 г.	6
23	Писмо, вх. на НОИ № 1029-40-2145#4/25.06.2024 г. от ръководителя на одитния екип от Сметна палата за изискване на информация; Писмо, изх. на НОИ № 1029-40-2145#5/25.06.2024 г. до ръководителя на одитния екип	24
24	Писмо, вх. на НОИ № 1029-40-2145#6/25.06.2024 г. от ръководителя на одитния екип до управителя на НОИ; Писмо, изх. на НОИ № 1029-40-2145#7/25.06.2024 г. до ръководителя на одитния екип	16
25	Справка за диференцирания остатък на вземанията към 31.12.2023 г.	1
26	Справка за отчетените разходи за социални помощи и обезщетения по КСО за 2023 г. и Справка за отчетените разходи по „Програми, дейности и служби по социалното осигуряване, подпомагане и заетостта“ по отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2023 г.	5

СТАНОВИЩЕ НА СМЕТНАТА ПАЛАТА

ПО ОТЧЕТА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА БЮДЖЕТА НА ДЪРЖАВНОТО ОБЩЕСТВЕНО ОСИГУРЯВАНЕ ЗА 2023 г.

Настоящото становище е изготвено в изпълнение на чл. 6, ал. 5 от Закона за Сметната палата и отразява резултатите от извършения одит на отчета за изпълнението на бюджета на държавното обществено осигуряване (ДОО) за 2023 г. Проверено и оценено е съответствието с изискванията на нормативните и вътрешните актове през одитирания период в следните области:

I. Изготвяне, утвърждаване и представяне на отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2023 г.

Отчетът за изпълнението на бюджета на ДОО за 2023 г. е изготвен от НОИ при спазване изискванията на вътрешните правила.¹²⁵ Внесен е от подуправителя¹²⁶ на НОИ за утвърждаване в Надзорния съвет на НОИ, съгласно разпоредбите на Кодекса за социално осигуряване (КСО).¹²⁷

Отчетът за изпълнението на бюджета на ДОО за 2023 г., е утвърден от Надзорния съвет на НОИ на 14.05.2024 г.¹²⁸ Представен е в Сметната палата на 21.05.2024 г. при спазване на законоустановения седемдневен срок.¹²⁹

Годишният отчет за изпълнението на бюджета на ДОО за 2023 г. е внесен от управителя на НОИ в Народното събрание за приемане едновременно с отчета за изпълнението на държавния бюджет за 2023 г.¹³⁰

II. Структура и съдържание на отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2023 г.

1. Представеният отчет включва изпълнението на консолидирания бюджет на ДОО, бюджетите на фондовете по чл. 18 от КСО - „Пенсии“, „Пенсии на лицата по чл. 69“, „Пенсии, несвързани с трудова дейност“, „Трудова злополука и професионална болест“, „Общо заболяване и майчинство“, „Безработица“ и бюджета на НОИ.

Отчетът за изпълнението на бюджета на ДОО за 2023 г. е изготвен съгласно структурата и показателите, определени в Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване (ЗБДОО) за 2023 г. Отчетените приходи, разходи и трансфери по бюджетите на осигурителните фондове и по бюджета на НОИ отговарят по характер на нормативно определените в КСО.¹³¹

2. В отчета за изпълнение на бюджета на ДОО за 2023 г. са посочени показатели, които не са предвидени в ЗБДОО за 2023 г., но са в изпълнение на действащи нормативни актове, както следва:

2.1. По Раздел „Приходи и трансфери - всичко“

¹²⁵ Вътрешни правила за организацията на бюджетния процес при съставяне, приемане, изпълнение и отчитане на Консолидирания бюджет на държавното обществено осигуряване, на бюджета на Учителския пенсионен фонд и на бюджета на Фонда за гарантирани вземания на работниците и служителите

¹²⁶ изпълняващ функциите на управител по смисъла на чл. 37, ал. 3, изр. първо от КСО

¹²⁷ чл. 37, ал. 5, т. 3, б. „б“ от КСО

¹²⁸ с Протокол № 7 от заседание на Надзорния съвет, проведено на 14.05.2024 г.

¹²⁹ съгласно чл. 56, ал. 1 от Закона за Сметната палата

¹³⁰ съгласно чл. 31, ал. 1 от КСО

¹³¹ чл.чл. 20 – 266 от КСО

2.1.1. По показателя „**Трансфери от МТСП по програми за осигуряване на заетост**“ са отчетени средства съгласно сключени договори по програми за временна заетост между Агенцията по заетостта (АЗ) и НОИ¹³², които са в съответствие с параграф 1 от Преходните и заключителни разпоредби (ПЗР) на ЗБДОО за 2023 г.

2.1.2. По показателя „**Трансфери за поети осигурителни вноски и данъци**“ отчетените средства са за данъци върху доходите на физическите лица, във връзка със схемата на централизирано разплащане на осигурителните вноски и данъци по чл. 159 от Закона за публичните финанси (ЗПФ).

2.2. По Раздел „Разходи и трансфери – всичко“

2.2.1. По показателя „**Други програми и дейности за осигуряване на заетост**“ са отчетени средства, които са възстановени разходи за неправомерно изплатени компенсации/средства на работодатели с цел запазване на заетостта на работниците и служителите при извънредното положение, във връзка с пандемията от COVID-19.

2.2.2. По показателя „**Програми за временна заетост**“ са отчетени средства, които са в изпълнение на сключени договори между НОИ и АЗ на основание чл. 306, ал. 1, т. 2 от Закона за насърчаване на заетостта и са в съответствие с параграф 1 от ПЗР на ЗБДОО за 2023 г.

2.2.3. По показателя „**Други служби и дейности по социално осигуряване, подпомагане и заетостта**“ са отчетени средствата за предоставените дейности и услуги на правоимащите лица по чл. 16 от Закона за военноинвалидите и военнопострадалите (за профилактика и рехабилитация), и са в съответствие с параграф 1 от ПЗР на ЗБДОО за 2023 г.

2.2.4. По показателя „**Трансфер за профилактика и рехабилитация на правоимащи лица към бюджетни организации**“ в съответствие с чл. 114, ал. 1 от ЗПФ и параграф 1 от ПЗР на ЗБДОО за 2023 г., са отчетени предоставени средства по сключени договори с бюджетни организации за изпълнение на дейността по профилактика и рехабилитация за 2023 г.

2.2.5. По показателя „**Трансфер между бюджет и СЕС**“ са отчетени средства, представляващи предоставени/възстановени трансфери по изпълнението на европейски проекти.¹³³

3. Спазена е разпоредбата на параграф 2 от ПЗР на ЗБДОО за 2023 г., като не е формиран общ резерв на фондовете по чл. 18 от КСО.

III. Изпълнение на бюджета на ДОО за 2023 г.

1. По Раздел „Приходи и трансфери - всичко“

В отчета за изпълнението на консолидирания бюджет на ДОО за 2023 г. са отчетени **общо приходи и трансфери** в размер на 21 641 431,9 хил. лв., които са 98,9 на сто от уточнения план – 21 881 313,4 хил. лв.¹³⁴

¹³² чл. 306, ал. 1, т. 2 от Закона за насърчаване на заетостта

¹³³ ОП „Добро управление“ – проект BG05SFOP001-1.008 „Развитие и въвеждане на Институционалната архитектура на НОИ за приоритетни процеси, свързани с пенсиите и предоставяне на електронни административни услуги“; ОП „Добро управление“ – проект BG05SFOP001-1.020 „Развитие и въвеждане на архитектурата на НОИ за процесите, свързани с парични обезщетения, помощи и гарантирани вземания“; ОП „Добро управление“ – проект BG05SFOP001-1.024-0001 „Изграждане на национално решение за електронен обмен на социалноосигурителна информация EESSI“.

¹³⁴ С ПМС № 142 от 13.09.2023 г. е одобрен допълнителен трансфер по бюджета на държавното обществено осигуряване за увеличаване на разходите за персонал на НОИ за 2023 г. в размер на 7 830,0 хил. лв.; с ПМС № 277 от 13.12.2023 г. е одобрен допълнителен трансфер в размер на 72 000,0 хил. лв. по бюджета на държавното обществено осигуряване за 2023 г., във връзка с т. 1 от Решение № 269 на Министерския съвет от 06.04.2023 г. за еднократно изплащане на допълнителна сума в размер на 70 лв. на пенсионери, които получават пенсия без добавките и компенсациите към нея за април 2023 г. в размер до 504,00 лв. включително; с ПМС № 119 от 31.08.2023 г. и ПМС № 295 от 13.12.2023 г. са одобрени допълнителни трансфери от централния бюджет за

Съгласно ЗБДОО за 2023 г. приходите по бюджета на ДОО включват „Осигурителни приходи“, „Неданъчни приходи“ и „Внесени данък добавена стойност (ДДС) и други данъци върху продажбите“.

Общо събраните приходи (без получените трансфери) са в размер на 11 389 832,0 хил. лв., при планирани за 2023 г. – 11 228 500,0 хил. лв., или изпълнение 101,4 на сто.

1.1. Планираните осигурителни приходи са в размер на 11 080 450,0 хил. лв.¹³⁵, а са отчетени 11 204 812,4 хил. лв., или изпълнение от 101,1 на сто, което се дължи основно на преизпълнение на приходите от осигурителни вноски от работодатели и осигурени лица.

Изпълнението на приходите от осигурителни вноски за 2023 г. спрямо 2022 г.¹³⁶ е 113,9 на сто, като увеличението с 1 363 495,3 хил. лв. се дължи на нарастване броя на осигурените лица и по-високия среден осигурителен доход.¹³⁷

1.2. Неданъчните приходи са с 37 115,6 хил. лв. повече от планираните – 149 090,0 хил.лв., което се дължи основно на получените в по-голям размер приходи от прехвърлени/ акумулирани средства от осигурителни вноски, постъпили по чл. 4б, чл. 4в, чл. 69б от КСО, § 51 и § 154 от ПЗР към ЗИД на КСО и § 9 от ПЗР към ЗБДОО за 2021 г.

1.3. Отчетените приходи от данък добавена стойност и други данъци върху продажбите са в размер на (-) 1 186,0 хил. лв. при планирани (-) 1 040,0 хил. лв., или изпълнение 114 на сто, като данъците са внесени в държавния бюджет.

1.4. Съгласно ЗБДОО 2023 г. е предвидено държавата да участва във финансирането на осигурителните разходи чрез трансфери в размер на 10 572 946,5 хил. лв. С ПМС¹³⁸ са одобрени допълнителни трансфери по бюджета на ДОО за финансиране на част от осигурителните разходи, с което уточненият план на получените трансфери е 10 652 813,4 хил. лв. За 2023 г. бюджетът на ДОО е получил трансфер от държавния бюджет в размер на 10 251 599,9 лв., в т.ч. 194,4 хил. лв. - трансфер от МТСП по програми за осигуряване на заетост, или изпълнение 96,2 на сто спрямо уточнения план.

В отчета за изпълнението на бюджета на ДОО са отчетени **получени трансфери** в общ размер на 10 251 599,9 хил. лв., в т.ч.: 461 325,3 хил. лв. от ЦБ за ДОО; 9 783 059,2 хил. лв. - получени допълнителни трансфери от централния бюджет за покриване на недостига от средства; 194,4 хил. лв. - трансфер от МТСП по програми за осигуряване на заетост и 7 021,0 хил. лв. - трансфери за поети осигурителни вноски и данъци.

2. По Раздел „Разходи и трансфери - всичко“

В отчета за изпълнението на консолидирания бюджет на ДОО за 2023 г. по Раздел „Разходи и трансфери – всичко“ при планирани със ЗБДОО за 2023 г. – 21 801 446,5 хил. лв. са отчетени 21 625 459,2 хил. лв., които са 99,2 на сто спрямо приетите със закона и с 19,3 на сто повече спрямо 2022 г.¹³⁹

2.1. Разходите, предвидени в ЗБДОО за 2023 г., са в размер на 21 794 046,5 хил. лв., но в резултат на извършени законосъобразни промени по бюджета, уточненият план¹⁴⁰ на разходите е 21 873 913,4 хил. лв. Отчетените разходи са 21 609 512,3 хил. лв., или 98,8 на сто

разплащане на извършените разходи по предоставените дейности и услуги на правоимащите лица по чл. 16 от Закона за военноинвалидите и военнопострадалите, в общ размер на 36,9 хил. лв.

¹³⁵ съгласно ЗБДОО за 2023 г. (обн., ДВ, бр. 66 от 1.08.2023 г., в сила от 1.01.2023 г.)

¹³⁶ 9 841 317,1 хил. лв.

¹³⁷ съгласно данни от Отчет за изпълнението на ЗБДОО за 2022 г. и Отчет за изпълнението на ЗБДОО за 2023 г.

¹³⁸ виж реф. № 134

¹³⁹ отчетени разходи и трансфери в размер на 18 121 459,3 хил. лв. през 2022 г.

¹⁴⁰ Уточненият план представя извършените законосъобразни корекции по бюджета на ДОО за 2023 г., в резултат на ПМС-та и от утвърдените промени по отделните разходни параграфи, вследствие от взети решения на Надзорния съвет на НОИ, на основание чл. 114, ал. 1 и ал. 2 от ЗПФ

спрямо уточнения план. Установената икономия от 264 401,1 хил. лв. се дължи основно на направените по-малко разходи за пенсии, за социални помощи и обезщетения и за програми, дейности и служби по социално осигуряване, подпомагане и заетостта.

С най-голям относителен дял са разходите за пенсии – 88,49 на сто, следвани от разходите за социални помощи и обезщетения – 10,76 на сто и разходите за програми, дейности и служби по социално осигуряване, подпомагане и заетост – 0,75 на сто.

2.1.1. По показателя разходи за „Пенсии“ в ЗБДОО за 2023 г. са предвидени средства в размер на 19 168 164,5 хил. лв. С ПМС¹⁴¹ е одобрен допълнителен трансфер в размер 72 000,0 хил. лв. по бюджета на ДОО за 2023 г., във връзка с Решение¹⁴² на Министерския съвет от 2023 г. за еднократно изплащане на допълнителна сума в размер на 70 лв. на пенсионери, които получават пенсия без добавките и компенсациите към нея за април 2023 г. в размер до 504,00 лв. включително. С тази сума уточненият план по показателя разходи за „Пенсии“ се увеличава до размер на 19 240 164,5 хил. лв. Отчетените разходи са в размер на 19 123 241,0 хил. лв., или 99,4 на сто спрямо уточнения план. Реализирана е икономия в размер на 116 923,5 хил. лв., което е 0,6 на сто спрямо уточнения план. Разходите за пенсии са нараснали с 22,3 на сто спрямо 2022 г.¹⁴³

За 2023 г. разходите за пенсии са 10,4 на сто от БВП.¹⁴⁴ През 2023 г. броят на пенсионираните се лица е 100 213, а броят на възобновените и възстановените пенсионери е 33 929. Броят на пенсионерите, чиито пенсии са прекратени и спрени през 2023 г., е 127 124. Поради това, към 31.12.2023 г., броят на пенсионерите, ефективно получаващи пенсии, е 2 037 336, които са със 7 018 повече спрямо броя на същите пенсионери към 31.12.2022 г. Към 31.12.2023 г. броят на пенсиите е 2 048 976, от които лични пенсии – 1 934 359 и наследствени пенсии – 114 617. Спрямо 2022 г. общият брой на пенсиите е увеличен с 6 315, което е в резултат основно от разширяването на понятието „действителен стаж“, съгласно допълнението в нормата на § 1, ал. 1, т. 12 от Допълнителните разпоредби на КСО¹⁴⁵, според която за „действителен стаж“ се признава и периода на наборна и мирновременна алтернативна служба, както и периодите по чл. 7 от Закона за политическа и гражданска реабилитация на репресирани лица.

От отчетените разходи за „Пенсии“ с най-голям относителен дял са: „Пенсиите за сметка на ДОО“ – в размер на 18 787 945,9 хил. лв. (98,3 на сто от общия размер на разходите за пенсии), следвани от „Пенсии за сметка на ДБ“ – 1,7 на сто.

Спрямо планираните със ЗБДОО за 2023 г. разходи за „Пенсии за сметка на ДОО“ и разходи за „Пенсии за сметка на държавния бюджет“ – общо в размер на 19 163 164,5 хил. лв., са отчетени 19 121 115,2 хил. лв., или с 42 049,3 хил. лв. по-малко, което е резултативна величина от отчетения по-нисък среден размер на пенсията¹⁴⁶ и отчетения по-висок среден брой на пенсионерите¹⁴⁷. Спрямо уточнения план за 2023 г., отчетените разходи за пенсии са със 114 049,3 хил. лв. по-малко, тъй като е установена икономия на разходите за „Пенсии за сметка на ДОО“ в размер на 100 681,7 хил. лв. или 0,5 на сто спрямо уточнения план за 2023 г., както и икономия на разходите за „Пенсии за сметка на държавния бюджет“ в размер на 13 367,6 хил. лв., което е 3,9 на сто от планираните.

¹⁴¹ ПМС № 277 от 13.12.2023 г.

¹⁴² Решение № 269 от 06.04.2023 г.

¹⁴³ разходи за пенсии за 2022 г. – 15 634 714,6 хил. лв.

¹⁴⁴ БВП за 2023 г. е 183 743 млн. лв.

¹⁴⁵ прието със Закон за допълнение на КСО (обн. ДВ, бр. 8 от 25.01.2023 г., в сила от 29.01.2023 г.)

¹⁴⁶ Отчетеният среден размер на пенсията, заедно с изплатените еднократни суми към пенсиите, е 784,48 лв., който е по-нисък от планирания в ЗБДОО за 2023 г. – 788,10 лв.

¹⁴⁷ Планираният среден брой пенсионери е 2 026 300, което е с 4 891 по-малко в сравнение с отчетения брой – 2 031 191.

Размерът на надвзетите пенсии към 31.12.2023 г. е нараснал с 62,5 хил. лв. спрямо отчетените към 31.12.2022 г.¹⁴⁸, което се дължи на извършените и отчетени повече разходи по показателя „Пенсии“ през 2023 г.¹⁴⁹ спрямо 2022 г.¹⁵⁰

Разходите за пенсии¹⁵¹ през периода 2021 г. - 2023 г., за всяка от годините, са в по-голям абсолютен размер спрямо приходите от осигурителни вноски¹⁵². Наблюдава се увеличаващ се темп на нарастване на приходите от осигурителни вноски¹⁵³ и увеличаващ се темп на нарастване на разходите за пенсии¹⁵⁴, като темпът на нарастване на разходите за пенсии е по-висок от този на приходите от осигурителни вноски.

2.1.2. По разходния показател „Социални помощи и обезщетения“ в ЗБДОО за 2023 г. са предвидени средства в размер на 2 466 227,2 хил. лв. По бюджета на ДОО са отчетени разходи в размер на 2 324 545,3 хил. лв., които са 94,3 на сто спрямо планираните. Установена е икономия в размер на 141 681,9 хил. лв., което е 5,7 на сто по-малко спрямо планирания показател. Икономията се дължи основно на изплатените по-малко: парични обезщетения за временна неработоспособност за гледане на болен член от семейството; парични обезщетения за временна неработоспособност поради трудова злополука и професионална болест; парични обезщетения за трудоустрояване при временно намалена работоспособност; парични обезщетения при бременност и раждане, отглеждане на дете до 2-годишна възраст, осиновяване на дете до 5-годишна възраст и за отглеждане на дете до 8-годишна възраст от бащата (осиновителя); парични обезщетения за безработица; помощи за профилактика и рехабилитация.

Размерът на надвзетите парични обезщетения за временна неработоспособност към 31.12.2023 г. е нараснал с 852,5 хил. лв. спрямо отчетените към 31.12.2022 г.¹⁵⁵, а размерът на надвзетите парични обезщетения за безработица към 31.12.2023 г. е нараснал с 2 073,1 хил. лв. спрямо отчетените към 31.12.2022 г.¹⁵⁶ Последното се дължи на извършените и отчетени повече разходи по показателя „Социални помощи и обезщетения“ през 2023 г.¹⁵⁷ спрямо 2022 г.¹⁵⁸

2.1.3. По разходния показател „Програми, дейности и служби по социално осигуряване, подпомагане и заетостта“ в ЗБДОО за 2023 г. са планирани средства в размер на 159 461,3 хил. лв. В резултат от извършени законосъобразни промени по бюджета на ДОО¹⁵⁹, уточненият план на разходите по показателя е 167 320,7 хил. лв. По бюджета на ДОО са отчетени разходи в размер на 161 555,4 хил. лв., като е постигната икономия по показателя в размер на 5 765,3 хил. лв. или 3,4 на сто от уточнения план.

¹⁴⁸ Към 31.12.2022 г. – 6 036,2 хил. лв.

¹⁴⁹ Разходи за пенсии за 2023 г. - 19 123 241,0 хил. лв.

¹⁵⁰ Разходи за пенсии за 2022 г. – 15 634 714,6 хил. лв.

¹⁵¹ с най-голям относителен дял в общия размер на разходите

¹⁵² с най-голям относителен дял в общия размер на приходите

¹⁵³ с 12,4 на сто през 2022 г. спрямо 2021 г. и с 13,9 на сто през 2023 г. спрямо 2022 г. (нарастване с 1,5 на сто)

¹⁵⁴ с 9,7 на сто през 2022 г. спрямо 2021 г. и с 22,3 на сто през 2023 г. спрямо 2022 г. (нарастване с 12,6 на сто)

¹⁵⁵ Към 31.12.2022 г. – 10 719,1 хил. лв.

¹⁵⁶ Към 31.12.2022 г. – 5 513,3 хил. лв.

¹⁵⁷ Разходи за социални помощи и обезщетения за 2023 г. – 2 324 545,3 хил. лв.

¹⁵⁸ Разходи за социални помощи и обезщетения за 2022 г. – 2 162 655,2 хил. лв.

¹⁵⁹ На основание ПМС (с ПМС № 142 от 13.09.2023 г. е одобрен допълнителен трансфер от централния бюджет, в размер 7 830,0 хил. лв., по бюджета на ДОО за увеличаване на разходите за персонал по бюджета на НОИ за 2023 г., а с ПМС № 119 от 31.08.2023 г. и ПМС № 295 от 13.12.2023 г. са одобрени допълнителни трансфери от централния бюджет за разплащане на извършените разходи по предоставените дейности и услуги на правоимащите лица по чл. 16 от Закона за военноинвалидите и военнопострадалите, в общ размер на 36,9 хил. лв.) и в резултат от утвърдените промени по отделните разходни параграфи, вследствие от взети решения на Надзорния съвет на НОИ, на основание чл. 114, ал. 1 и ал. 2 от ЗПФ.

2.1.4. По показателя „Отбрана и сигурност“ са отчетени 170,6 хил. лв. при уточнен план¹⁶⁰ – 201,0 хил. лв. Установена е икономия в размер на 30,4 хил. лв. или 15,1 на сто от уточнения план.

2.2. Предоставените трансфери от бюджета на ДОО към други бюджети са 15 946,9 хил. лв., които са 215,5 на сто спрямо предвидените в ЗБДОО за 2023 г. – 7 400,0 хил. лв.

Предоставени са трансфери, които не са планирани в ЗБДОО за 2023 г. – „Трансфер за профилактика и рехабилитация на правоимащи лица към бюджетни организации“ – 2 224,2 хил. лв. и „Трансфер между бюджет и СЕС“ – в размер на 6 655,6 хил. лв. Всички предоставени трансфери от бюджета на ДОО за 2023 г. са в съответствие с действащото законодателство.

3. По раздел „Финансиране“

3.1. Отчетени са **суми по разчети за поети осигурителни вноски и данъци**, в размер на (-) 91,3 хил. лв., които са в съответствие с разпоредбите на чл. 159 от ЗПФ.

3.2. Отчетените средства по показателя „**Друго вътрешно финансиране**“, в размер на (-) 16 139,3 хил. лв., не са предвидени в ЗБДОО за 2023 г., но са законосъобразни.

3.3. Наличните средства към 31.12.2023 г., в размер на 15,3 хил. лв., съответстват на отчетената легова равностойност на остатъците по валутните сметки на НОИ и на отчетените преводи в процес на сетълмент.

4. По раздел „Дефицит/Излишък“

В ЗБДОО за 2023 г. не е **планиран дефицит (излишък)** по бюджета на ДОО. В отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2023 г. е **отчетен излишък** в размер на 15 972,7 хил. лв.

Отчетените дефицити по бюджетите на фондовете „Пенсии“, „Пенсии за лицата по чл. 69“, „Общо заболяване и майчинство“ и „Безработица“ са покрити с излишъците по фондовете „Пенсии, несвързани с трудова дейност“, „Трудова злополука и професионална болест“ и бюджета на НОИ.

В заключение Сметната палата изразява следното становище:

Отчетът за изпълнението на бюджета на ДОО за 2023 г. е изготвен, утвърден и представен в Сметната палата и в Народното събрание при спазване на законовите процедури. Структурата и съдържанието на отчета отговарят на изискванията на Закона за бюджета на ДОО за 2023 г. и Кодекса за социално осигуряване. Получените приходи и трансфери, извършените разходи и предоставените трансфери от НОИ на други бюджети са в съответствие с действащото законодателство и са отразени вярно в отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2023 г.

Настоящото становище е прието от Сметната палата с Решение № 288 от 03.09.2024 г. (Протокол № 31)

¹⁶⁰ С ПМС № 142 от 13.09.2023 г. е одобрен допълнителен трансфер от централния бюджет, в размер 7 830,0 хил. лв., по бюджета на ДОО за увеличаване на разходите за персонал по бюджета на НОИ за 2023 г., в т.ч. 7,5 хил. лв. са разходи за персонал по дейност 282 „ОМП, Поддържане на запаси и мощности“, отразени в разходния показател „Отбрана и сигурност“, който в уточнен план възлиза на 201,0 хил. лв.